

SURİYE'DE DEĞİŞİMİN ORTAYA ÇIKARDIĞI TOPLUM: SURİYE TÜRKMENLERİ

THE COMMUNITY BROUGHT UP TO AGENDA UPON THE
TRANSITION IN SYRIA: THE TURKMENS OF SYRIA

المجتمع الذي أظهره التغيير في سوريا :
تركمان سوريا

CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

ORSAM-MIDDLE EASTERN TURKMEN PROGRAMME
ORSAM-ORTADOĞU TÜRKMENLERİ PROGRAMI
برنامج دراسات تركمان الشرق الاوسط

SURİYE'DE DEĞİŞİMİN ORTAYA ÇIKARDIĞI TOPLUM: SURİYE TÜRKMENLERİ

THE COMMUNITY BROUGHT UP TO AGENDA UPON THE TRANSITION IN SYRIA: THE TURKMENS OF SYRIA

المجتمع الذي أظهره التغيير في سوريا :
تركمان سوريا

Rapor No: 83
ORSAM-ORTADOĞU TÜRKMENLERİ PROGRAMI Rapor No: 14

Kasım 2011

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2011

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaşmacı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algımasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

İçindekiler

Takdim.....	4
Özet.....	5
Giriş	6
1. Suriye Türkmenlerinin Kısa Tarihi.....	6
2. Günümüzde Suriye Türkmenleri.....	8
2.1. Şam Türkmenleri.....	9
2.2. Halep Türkmenleri.....	10
2.3. Humus Türkmenleri.....	14
2.4. Bayır – Bucak (Lazkiye) Türkmenleri	15
2.5. Hama Türkmenleri.....	17
2.6. Golan (Kuneytra) Türkmenleri	18
2.7. Tartus Türkmenleri.....	19
2.8. Rakka Türkmenleri	20
2.9. İdlib Türkmenleri	21
2.10. Dera Türkmenleri	21
3. Suriye Türkmenlerinin Aşiret, Mezhep ve Nüfus Yapıları	22
4. Suriye Türkmenlerinin Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Durumu	23
Sonuç Yerine: Suriye’de Halk Ayaklanması ve Türkmenler	25
Harita – 1 Suriye Türkmenlerinin Yaşadıkları Bölgeler	23
Tablo – 1 Şam’a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları	10
Tablo – 2 Halep’e Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	10
Tablo – 3 Humus’a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	14
Tablo – 4 Lazkiye’ye Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	16
Tablo – 5 Hama’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları	18
Tablo – 6 Kuneytra’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları	19
Tablo – 7 Tartus’a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları	20
Tablo – 8 Rakka’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	20
Tablo – 9 İdlib’e Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	21
Tablo – 10 Dera’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları.....	21
Tablo – 11 Günümüzde Suriye Türkmenlerinin Vilayetlere Göre Nüfus Dağılımı	22

TAKDİM

Arap Baharı'nın Mart 2011 tarihinde Suriye'ye sıçraması ile ülkede uzun yıllardır üstü örtülen yeni toplumsal dinamikler ortaya çıkarmaya başlamıştır. Bu dinamiklerden biri Türkiye açısından ak-raba topluluk olması nedeniyle ayrı bir önem taşıyan Suriye Türkmenleridir. Suriye Türkmenleri, Suriye'de olası bir yeni siyasal yapılanma içinde etkin bir aktör olarak yar alma çabası içinde-dir. Çalışmada detaylı olarak okuyacağınız üzere Suriye'de önemli sayıda Türkmen yaşamaktadır. Suriye'nin sosyal yapısının heterojen niteliği göz önüne alındığında bu rakam siyasal sürece etkisi bakımından son derece önemlidir. Ancak Suriye Türkmenleri hem akademik hem de siyasi olarak yıllarca ihmal edilen bir çalışma alanı olagelmıştır. Suriye Türkmenleri uzun yıllar örgütlenememiş olmaları ve Türkiye'den kopuk yaşamış olmaları nedeniyle dillerini ve hatta kimliklerini kaybetme riski ile karşı karşıyadır.

Ali Öztürkmen, Bilgay Duman ve Oytun Orhan tarafından kaleme alınan bu çalışma söz konu-su boşluğu doldurma ve gelecek çalışmalara katkı sunma çabasının ürünüdür. Bu rapor ile çok iyi bilinmediğini düşündüğümüz Suriye'de Türkmen varlığı konusunda kapsamlı ve detaylı bir çalışma ortaya koymaya çalıştık. Çalışmada yer alan birçok veri Suriye'deki saha çalışmalarına, gözlemlere dayanmaktadır. Çalışmada yer alan bilgilerin birçoğu kendisi de Suriye Türkmeni olan Ali Öztürkmen'e ait. Bunun yanı sıra ORSAM uzmanları da daha önce gerçekleştirdikleri saha çalışmasında elde ettiği veri ve gözlemleri rapora yansıttı. Raporu önemli kılan bir diğer unsur Suriye'de yer alan bütün Türkmen köylerinin listesi sunulmaya çalışılmış olmasıdır. Kuşkusuz tes-pit edilenlerin ötesinde Türkmen yerleşim yerleri mevcuttur. Bunun yanı sıra Türkmen boylarının günümüz Suriye topraklarına ilk yerleşimleri, o tarihten günümüze geçirdikleri evreler ele alın-mıştır. Rapor ilk kez Kasım 2011 ayında yayınlanmıştı. Suriye Türkmen hareketinin aradan geçen bir yılı aşkın sürede önemli mesafe kat ettiği görülmektedir. Bu çerçevede Suriye Türkmenlerinin çabalarına katkı sağlaması ve bu konudaki çalışmalara kaynak oluşturması açısından raporu eksik kalan bazı Türkmen yerleşim birimlerini ekleyerek ve bazı bölümlerini güncelleyerek yeniden ya-yınlama ihtiyacı hissettik. Ayrıca bir yılı aşkın sürede Suriye Türkmenlerinden rapora yönelik gelen eleştiriler, katkılar oldu. Yani yayında bunlar da dikkate alındı.

Suriye Türkmenleri konusunda hazırlanacak çalışmalara katkı sunması dileğiyle bu özgün çalışma-yı kamuoyunun ilgisine sunuyor ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

Hazırlayanlar: Ali Öztürkmen, Araştırmacı – Hukukçu
Bilgay Duman, ORSAM Ortadoğu Uzmanı
Oytun Orhan, ORSAM Ortadoğu Uzmanı

SURİYE’DE DEĞİŞİMİN ORTAYA ÇIKARDIĞI TOPLUM: SURİYE TÜRKMENLERİ

Özet

- 7. yüzyıldan itibaren Oğuz boyları akıncılarının Irak ve Suriye’de görünmeye başladığı ve yoğun Türk göçlerinin 10. ve 11. yüzyıllarda gerçekleştiği bilinmektedir. Tolunoğulları ile başlayan Türklerin yerleşimi 11. yüzyılda Selçukluların bölgeye gelmesi ile devam etmiştir. Buradaki Türk boyları, 1096 yılında Haçlı seferleri başladığında Selahattin Eyyubi komutasındaki Müslümanlarla birleşerek Haçlılara karşı bölgeyi savunmuştur.

- Yavuz Sultan Selim, 1516 yılında Mercidabık’ta Memlukluları yenerek bugünkü Suriye topraklarını Osmanlılara bağlamıştır. 1516’dan sonra yönetimi Osmanlı Devleti’ne geçen bölge 1918 yılına kadar kesintisiz olarak 402 yıl boyunca Türklerin hakimiyeti altında kalmıştır. Bu dönemde Suriye’de Türkmen yerleşimi artarak devam etmiş ve bölgede önemli bir Türk nüfusu oluşmuştur.

- Türkiye ile Fransa arasında 20 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşması’nın 7. maddesi, “Suriye’deki Türkmenlerin resmi dillerinin Türkçe olması ve tüm kültürel sosyal haklarının korunmasını” içermektedir. Dolayısıyla Ankara Anlaşması Suriye Türkmenleri konusunda Türkiye’ye garantörlük vermiştir.

- Suriye’de Türkçe konuşan Türkmen sayısının yaklaşık bir buçuk milyon, Türkçeyi unutmuş Türkmenlerle beraber sayının 3,5 milyon civarında olduğu belirtilmektedir. Dillerini unutmuş olan Türkmenler kimliklerinin bilincinde olmakla birlikte yaşadıkları bölgenin dili, kültürü ile bütünleşmiştir. Ancak Türkmen kimliklerinin bilincindedirler. Küçük gruplar halinde yaşayanlar önemli ölçüde Araplaşmıştır. Suriye Türkmenlerinin büyük çoğunluğu Sünni Hanefi mezhebine mensuptur. Çok az sayıda Alevi Türkmen bulunmaktadır. Suriye Türkmenlerinin konuştuğu diller Arapça ve Türkçedir. Türkiye Türkçesine çok yakın bir Türkçe konuşulmaktadır.

- Suriye Türkmenlerinin ekonomik faaliyetlerine bakıldığında, Halep Türkmenlerinin genellikle tarım ve ayakkabı sanayisi ile geçimlerini sağladıkları görülmektedir. Lazkiye ve Tartus Türkmenleri narenciye ve ormancılıkla meşgul olurken Hama ve Humus Türkmenleri hayvancılık ve tarımla uğraşmaktadırlar. Şam’da yaşayan Türkmenler memurluk ve serbest meslek, Rakka ve Dera’da ise tarım başlıca gelir kaynağıdır.

- Kimi dönemlerde bazı çıkışlar olsa da genel olarak Türkmenler arasında siyasal bir milliyetçilik gelişmemiştir. Türkmenler arasında tepkisel ve kültürel bir milliyetçilik vardır. Suriye sisteminin sert yapısı, Türk hareketinin siyasallaşmasını önlemiştir. Ancak özellikle son halk ayaklanması ile beraber uyanışa geçen bir Türkmen milliyetçiliği de görülmektedir. Kendi haklarını aramak, Suriye toplumu içinde kendi benliklerini bulmak ve varlıklarını ispat etme çabası içindedirler.

Suriye’de yaşanan halk ayaklanması Suriye Türkmenleri açısından fırsatlar sunmaktadır. Suriye’de devrimin başarıya ulaşması durumunda sivil demokratik bir siyasal sistem ortaya çıkabilir. Bu ortam içinde Suriye Türkmenlerinin en büyük beklentisi, yeni anayasada Suriye halkını oluşturan unsurlardan biri olarak yer almaktır. Bunun yanı sıra anadilde eğitim ve diğer sosyal, kültürel hakların verilmesini talep etmektedirler.

- Türkmenler hali hazırda muhalif hareketlerin içinde yer almaktadır. Suriye genelinde Mart 2011 tarihinden Kasım 2011’e kadar 300 civarında Türkmen hayatını kaybetmiştir. Ayrıca yüzlerce kayıp ve tutuklu Türkmen bulunmaktadır. Türkmenler, Türkiye’den Suriye’yi ve Türkmenleri dünya gündemine taşımasını beklemektedir. Suriye’de oluşacak yeni devlet sisteminde Türkmen kimliğinin ve haklarının yeni anayasa çerçevesinde korunması konusunda destek olunması gerekmektedir ancak şu ana kadar Türkmenler için henüz somut adım atılmamıştır.

Giriş

Suriye’de 2011 yılının Mart ayı içinde başlayan halk hareketleri uzun yıllardır üstü örtülen yeni toplumsal dinamikleri ortaya çıkarmaya başlamıştır. Dünya ve hatta Türkiye kamuoyunun fazla bilgi sahibi olmadığı ve son zamanlarda Suriye’de değişim sürecinde gündeme gelen topluluklardan biri de Suriye Türkmenleri olmuştur. Suriye Türkmenleri, Suriye’de olası bir yeni siyasal yapılanma içinde etkin bir aktör olmak çabası içindedir. Resmi veri olmamakla birlikte Suriye’de 1,5 milyon civarında Türkçe konuşan ve 2 milyona yakın da dilini unutmuş Türkmen yaşamaktadır. Suriye’nin sosyal yapısının heterojen niteliği göz önüne alındığında bu rakam siyasal sürece etkisi bakımından son derece önemli olabilir. Ancak Suriye Türkmenleri uzun yıllar örgütlenememiş olmaları ve Türkiye’den kopuk yaşamış olmaları nedeniyle dillerini ve hatta kimliklerini kaybetme riski ile karşı karşıyadır.

Suriye Türkmenleri hem akademik hem de siyasi olarak yıllarca ihmal edilen bir çalışma alanı olagelmıştır. Bu çalışma söz konusu boşluğu doldurma ve gelecek çalışmalara katkı sunma çabasının ürünüdür. Bu rapor ile çok iyi bilinmediği düşünülen Suriye’de Türkmen varlığı konusunda kapsamlı ve detaylı bir çalışma ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmada yer alan birçok veri Suriye’deki saha çalışmalarına, gözlemlere dayanmaktadır. Raporunda yer alan bilgilerin birçoğu kendisi de Suriye Türkmeni olan Ali Öztürkmen’e aittir. Bunun yanı sıra ORSAM uzmanları daha önce gerçekleştirdikleri saha çalışmasında elde ettiği veri ve gözlemleri rapora yansıtmıştır. Raporu önemli kılan bir diğer unsur Suriye’de yer alan bütün Türkmen köylerinin listesi sunulmaya çalışılmış olmasıdır. Kuşkusuz tespit edilenlerin ötesinde Türkmen yerleşim yerleri mevcuttur. Bunun yanı sıra Türkmen boylarının günümüz Suriye topraklarına ilk yerleşimleri, o tarihten günümüze geçirdikleri evreler ele alınmıştır. Sonuç kısmında Suriye’de yaşanan halk ayaklanması Türkmenler açısından değerlendirilmiştir.

1. Suriye Türkmenlerinin Kısa Tarihi

Yakın Doğu’ya Türk göçlerinin başlangıç tarihi net olarak bilinmemektedir. Ancak 7. yüzyıldan itibaren Oğuz boyları akıncılarının Irak ve Suriye’de görünmeye başladığı ve yoğun Türk göçlerinin 10. ve 11. yüzyıllarda gerçekleştiği bilinmektedir. Suriye’ye yerleşen Oğuz boyları iki koldan ilerlemiştir. Birinci kol; Halep, Hama, Humus, ve Şam yöresine yerleşmiştir. Bunlar daha çok Bayat, Avşar, Beğdili, Döğer boyuna mensup oymaklardır. Diğer kol Lazkiye ve Trablusşam istikametinde Ensariye dağlarının batısına yerleşen Türk boylarıdır.¹ Mutasım döneminde Şam ve Mısır’a vali olarak tayin edilen Eşnas el Türki ile beraber bölge daha yoğun olarak Türklerle tanışmaya başlamıştır. Tolunoğulları ile başlayan Türklerin yerleşimi 11. yüzyılda Selçukluların bölgeye gelmesi ile devam etmiştir. Türklerin buraya gelen kolu, Oğuzlar’ın Türkmen olarak anılan kısmıdır. Türk etkinliği Selçuklular’ın bölgeye gelişiyle artmıştır. Özellikle Halep, Lazkiye, Trablusşam ve Asi Irmağı vadisi boyunca Hama, Humus ve Şam bölgesinde yerleşim yoğunluk kazanmıştır. Suriye’nin kuzey bölgeleri, Antakya ve çevresi ise 11. yüzyılda yoğun bir Türk yerleşimine sahne olmuştur. 1064 yılında bölgeye gelen Türkler, Karahanlıların Batı Kolu hükümdarı Tamgaç Han’ın oğlu olan Hanoğlu Harun Bey ve ona bağlı 1000 kadar atlı Oğuz’dur. Bölgeye akınlar gerçekleştiren bir diğer grup ise Alp Arslan’ın komutanlarından Afşin Bey ve Sandak Bey’dir. Bölgeye 1070-71 yıllarında Navakkiye Türkleri gelmiş ve hakimiyet altına alma stratejisi izlenmiştir. Özellikle Anadolu’nun fethi için, Ahlat’tan sonra Halep bir hareket üssü işlevi görmüştür.² 1069-1070 yıllarında ise Kurlu ve Atsız Beyler, Güney Suriye’yi tamamen ele geçirmiştir. Selçuklu zamanında Sultan Alparslan Halep şehrini Türkmen komutanlardan Ok Oğlu Atsız’a bırakmıştır. Ok Oğlu Atsız Halep şehrini teslim alır almaz Suriye, Lübnan ve Filistin’i Fatımi hakimiyetinden almaya çalışmıştır. Şam’ı kuşatıp fethedemeyince Golan bölgesinde Türkmen boylarını toparlayarak Filistin’e doğru yürümüştür. Filistin’deki Fatimileri bozguna uğratarak Ramle,

Tabariye ve Kudüs'ü ele geçirmiştir. Ok Oğlu Atsız idare ettiği Türkmen beyliğinin merkezini Kudüs şehri ilan ederek sonrasında Şam'ı kuşatmıştır. 1076 yılında savaşmaksızın Şam'ı ele geçirmiştir. Bu tarihten itibaren Şam merkez olarak Suriye, Lübnan, Ürdün ve Filistin Ok Oğlu Atsız'ın hakimiyeti altına girmiştir. Bu süreç içinde Türkmen boyları günümüz Suriye topraklarını yurt edinmeye devam etmiştir. Daha sonraki dönemde de Orta Asya, Güney Kafkasya (Azerbaycan) ve Anadolu'dan Suriye'ye Türkmen boyları göçmüştür.³ Nihayet Sultan Melikşah, 1078 yılında Tutuş'a Suriye Selçuklu Devleti'ni kurma emrini vermiştir. Oğuzların Yıva Boyu ile Bayat, Avşar, Begdilli, Döğer ve Üçoklar oymakları Şam ve Halep'e yerleşmiştir. Buradaki Türk boyları, 1096 yılında Haçlı seferleri başladığında Şam Atabeyi Nurettin Mahmud Zengi komutasındaki Müslümanlarla birleşerek Haçlılara karşı bölgeyi savunmuş ve Kudüs'ün fethinin temeli atılmıştır. Bu açıdan Türk askeri lider ve Şam Atabeyi Nurettin Mahmud Zengi Haçlılara karşı en büyük zaferi kazanan kişidir.

Zinki Atabey Devletinden sonra Eyyubi Devleti yerini Memluklar (Kölemenogulları)'a bırakmıştır. Suriye, 1260'tan itibaren bir Türk devleti olan Memlukların hakimiyeti altına girmiştir. İdaresi ve askeri gücü Türklerden oluşan bu devlet Suriye'ye yaklaşık 250 sene hakim olmuştur. 1243 yılında Köseadağ Savaşında Moğollara yenilen Türk boyları Halep bölgesine yerleşmiştir. Bu dönemde Suriye'ye gelen Türk çadır sayısının 40.000 olduğu tahmin edilmektedir.⁴ Yavuz Sultan Selim, 1516 yılında Mercidabık'ta Memlukluları yenerek bugünkü Suriye topraklarını Osmanlılara bağlamıştır.

1516'dan sonra yönetimi Osmanlı Devleti'ne geçen bölge 1918 yılına kadar kesintisiz olarak 402 yıl boyunca Türklerin hakimiyeti altında kalmıştır. Bu dönemde Suriye'de Türkmen yerleşimi artarak devam etmiş ve bölgede önemli bir Türk nüfusu oluşmuştur.⁵ Osmanlı Devleti zamanında Suriye'de bulunan bazı Arap aşiretlerinin baskısı sonucunda Türkler

Anadolu'nun içlerine göç etmeye zorlanmıştır. Ortaya çıkan olumsuz nüfus değişimi Osmanlı Devleti'ni tedbir almaya itmiştir. Aneze Araplarının saldırısını önlemek için Rakka'ya Türk aşiretleri yerleştirilmeye başlanmıştır. Böylece güneydeki Arap saldırılarının önü alınmaya çalışılmıştır.⁶ Bazı Türkmen boylarının bu bölgelere yerleştirilme nedenlerinden biri de isyan etmelerinden dolayı cezalandırma amaçlıdır. Bunların yanı sıra Hac yolunun güvenliğinin sağlanması ve Hacılaraya yönelik yağmalamaları önlemek amacıyla da Türkmenler Arap coğrafyasında iskan edilmiştir.

I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Türk idaresine baş kaldıran Şerif Hüseyin ve oğlu Faysal liderliğindeki Araplar, 26 Ekim 1918'de Halep'i ele geçirmiş ancak savaş sonrası Fransa'nın manda yönetimi altına girmişlerdir. Böylece bölgedeki Türk idaresi sona ermiştir. Bütün bu gelişmelere rağmen, Türkiye'nin Suriye'ye olan ilgisi Kurtuluş Savaşı sırasında da devam etmiştir. Bu dönem bölgedeki Türkler için sıkıntılı geçmiştir. Fransa'nın işgal hareketi Arapları Türklerle birlikte hareket etmeye yönlendirmişti. Osmanlı'nın çekilmesi ile Suriye Türkmenleri milli mücadeleye başlamıştır. Ahmet Nabğalı liderliğindeki Suriye Türkmenleri, Gazi Mustafa Kemal'in de ilgisini çekmiştir. Bu dönemde Fransa işgaline karşı oluşturulan Türkmen çeteleri büyük direniş sergilemiştir. Halep'te Nüveyran Oğuz, Lazkiye'de Suhta Ağa ve Nevres Ağa komutasında iki Türkmen direniş grubu oluşturulmuştur. Bu liderler ve direniş grupları da Gazi Mustafa Kemal'in takdirini kazanmıştır. Nüveyran Oğuz ve silah arkadaşı Kargen Tirken Polat Dişşo'nun şehit düşmesinin ardından o tarihlerden bu yana söz konusu isimlerin dışında Suriye Türkmenleri henüz lider çıkaramamıştır. Bunun yanı sıra 1967 yılında, Golan Türkmenleri de İsrail işgaline karşı güçlü bir direniş göstermiş ve yüzlerce şehit vermiştir.

Daha sonraki dönemde Türkiye ile Fransa arasında Ankara Anlaşması imzalanmıştır. 20 Ekim 1921 tarihli anlaşmanın 7. maddesi, "Suriye'deki Türkmenlerin resmi dillerinin Türkçe

olması ve tüm kültürel sosyal haklarının korunmasını” içermektedir. Dolayısıyla Ankara Anlaşması Suriye Türkmenleri konusunda Türkiye’ye garantörlük vermiştir.

1939’da Hatay’ın Türkiye’ye katılmasıyla yeni bir döneme girilmiştir. 1946’ya kadar Fransa himayesinde kalan Suriye 1958’de Mısır’la birleşip “Birleşik Arap Cumhuriyeti”ni kurmuştur. 3 yıl sonra birlikten ayrılan Suriye 1967 yılında Arap-İsrail savaşında Golan Tepelerini kaybetmiştir. 1970 yılında ülkenin başına geçen Hafız Esad 30 yıl ülkeyi yönetmiştir. Bu zaman içinde Türkiye Suriye komşuluk ilişkileri Soğuk Savaş’ın da etkisiyle gelişmemiş, zaman zaman gergin bir hal almış; su sorunu, Hatay meselesi ve Suriye’nin PKK’ya verdiği destek bu yıllara damgasını vurmuştur. 1998 yılında imzalanan ve teröre karşı işbirliği öngören Adana Mutabakatı’nın imzalanması ile PKK sorunu ortadan kalmış ve bu tarihten itibaren ilişkiler hızla ilerlemiştir.⁷ Ancak iki ülke ilişkilerinin gelişmesi Suriye Türkmenlerinin ülkedeki konumunda kayda değer bir değişiklik yaratmamıştır.

2. Günümüzde Suriye Türkmenleri

1906’da yayınlanan Halep Vilayeti Salnamesinde günümüz Suriye coğrafyasında ne kadar Türk’ün yaşadığına ilişkin verilere rastlanmaktadır. Belgede, Halep’te yer alan Türk mahallelerinin adları sayılmaktadır. Halep dışında 350 Türk köyünün varlığı belgede yer almaktadır. Buna göre Halep şehri ve çevresinde 200 bin, Lazkiye bölgesinde 150 bin, Telkere civarında 50 bin, Kuneytra (Golan) bölgesinde 100 bin ve diğer bölgelerde 300 bine yakın Türk yaşamaktadır. Böylece belgeden 20. yüzyılın başlarında Suriye’de 1 milyona yakın Türk’ün yaşadığı anlaşılmaktadır.⁸ Günümüzde Suriye Türkmenlerinin nüfusuna ilişkin resmi veya bilimsel araştırmalara dayalı rakamlar bulunmamaktadır. Son resmi sayıma göre Suriye’nin nüfusu yaklaşık 23 milyondur. Bu nüfus içinde Türkmen nüfusuna ilişkin farklı rakamlar verilmektedir. Suriye Türkmenlerinin ifadelerine göre Türkçe

konuşan Türkmen sayısının yaklaşık bir buçuk milyon, Türkçeyi unutmuş Türkmenlerle beraber sayının 3,5 milyon civarında olduğu belirtilmektedir.⁹ Dillerini unutmuş olan Türkmenler kimliklerinin bilincinde olmakla birlikte yaşadıkları bölgenin dili, kültürü ile bütünleşmiştir. Ancak Türkmen kimliklerinin bilincindedirler.¹⁰ Suriye’de büyük gruplar halinde yaşayan Türkmenler, milli benliklerini koruyabildikleri halde küçük gruplar halinde yaşayanlar önemli ölçüde Araplaşmıştır.¹¹

Dini yapıya bakıldığında Suriye Türkmenlerinin büyük çoğunluğu Sünni Hanefi mezhebine mensuptur. Çok az sayıda Alevi Türkmen bulunmaktadır.¹² Suriye Türkmenlerinin konuştuğu diller Arapça ve Türkçedir. Türkiye Türkçesine çok yakın bir Türkçe konuşulmaktadır.¹³ Suriye Arap Cumhuriyeti’nde azınlık olarak sadece Ermeniler kabul edilmektedir. Diğer topluluklar Suriye Arap vatandaşı olarak kabul edilmektedir. Bu tanımlamadan dolayı yönetim Türkmen ya da diğer toplumlara örgütlenme izni vermemektedir. Bu nedenle Türkmenlerin Türkmen adı altında bir örgütlenmesi bulunmamaktadır.¹⁴

Şam bölgesinde yaşayanlara Şam Türkmeni denirken, Halep ve Rakka bölgesindekilere Halep veya Culap Türkmeni, Lazkiye Türkmenlerine Bayır-Bucak Türkmeni denmektedir. Ülkenin diğer toplulukları tarafından “Türkmenler” olarak adlandırılmaktadır. Suriye’de Beydilli (Kadirli, Araplı, Begmişli, Ulaşlı, Karahıhlı, Güneçbayraktar, Gazlı), Elbeyli (Gavurilli, Şahveli, Tırıklı, Tavli, Ferizli, Kara Taşlı, Doğanlı), Barak (Tabur, Kasımlı, Torun, İsalı, Tiryaki, Gökbakan, Mahmutlu), Bayat, Bayındırlı, Budak, Karkin, Karamanlı, Sallur, İsabeğli, Karakeçili, Musabeğli, Avşar, Bayındır, Berilli, Torun, Yörük, İse Beyli, Karamanlı, Şark Evli, Gızıklı, Bozgeyikli Dede, Karakoyunlu, Sincar gibi Türkmen boyları yaşamaktadır. Bu Türkmen boyları ile Anadolu’daki uzantıları olan Türk boyları arasında inanç, gelenek ve folklorik pratikler bakımından çok önemli benzerlikler bulunmaktadır.

Suriye'de Türkçe eğitim yapan okullar olmadığı gibi, Türkmenleri bir arada tutan herhangi bir örgütlenme de bulunmamaktadır. Köy ve kasabalarda yaşamaya devam eden Türkmenler kendi aralarında Türkçe konuşmayı sürdürmektedir. Yüksek eğitim yapan Türkmenler'in sayısı çok azdır ve Türkiye'de eğitim alanlar da Suriye'ye geri dönmeyi tercih etmektedir. Türkçe okur-yazar da son derece azdır. Türkçe yayın organları, 1922'den 1937'ye kadar, sürgündeki Refik Halit'in de katkılarıyla çıkan "Doğru Yol" ve "Vahdet" olmuştur. Suriye Türkmenleri, şive ve edebiyatları bakımından Türkiye'nin bir uzantısı gibidir. Suriye'de konuşulan ağız, Hatay bölgesinde konuşulan Türkmen ağızlarının bir devamı niteliindedir. Hama ve Humus Türkmenlerinin şivesi eski Osmanlı diline son derece yakındır.

Suriye Türkmenleri günümüzde Şam, Halep, Humus, Lazkiye, Hama, Kuneytra, Tartus, Rakka, İdlib, ve Dera vilayetlerinde yaşamaktadır. Bundan sonraki bölümde sıralanan bölgelerde yaşayan Türkmenler hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

2.1. Şam Türkmenleri

Şam'da farklı geçmişe sahip dört ayrı Türkmen topluluğu bulunmaktadır. Birincisi Osmanlı dönemi ve öncesinden kalmış zengin Türkmen ailelerdir. İkincisi Golan Tepeleri'nin İsrail tarafından işgal edilmesinin ardından bölgeden göç etmek zorunda kalarak Şam'a yerleşen Türkmenlerdir. Üçüncü grup ise Türkiye'de cumhuriyet devrimleri sırasında Türkiye'den Suriye'ye göç eden Türkmenlerdir. Son olarak yaklaşık 800 kişilik Karaçay Balkar Türkü nüfusu bulunmaktadır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında hayata geçirilen devrimleri kabul etmeyen ve Anadolu'da ya-

şayan bazı Türkler Şam şehrine göç etmiştir. Sayıların net olmamakla birlikte bu şekilde on bin civarında Türk Şam'a gitmiştir. Bu topluluk şu an Şam'ı çevreleyen Kassiyun dağ eteklerinde Muhacirun mahallesinde oturmaktadır. Muhyiddin Arabi'nin türbesinin etrafında yoğunlaşan bu yerleşim birimi Suriye'de "Türk Mahallesi" olarak bilinmektedir.¹⁵ Bunun yanı sıra Şam'ın Mesekin Berze, Muhayyem, Hacer Esved, Kadem, İşşil Verver ve Cobar Hırmallı mahallelerinde yaşamaktadırlar. Şehir merkezinde yaşayan Türkmen asıllı aileler Araplaşmıştır.

Bunun yanı sıra Osmanlı döneminden kalan toprak sahipleri ve zengin tüccar Türk aileleri bulunmaktadır. Bu topluluk Türklüklerini unutmamış olmasına rağmen Türkçeyi unutmuş ve devletle yakın ilişkiler geliştirmiştir.¹⁶

Şam ili şehir merkezinde Araplaşmış Türkmen asıllı ailelerden bazıları şu şekildedir: Ağrıbuş, Akbıyık, Aclıkın, İlçi, İbiş, Bereket, Bizim, Boğa (El-Hüseyni), Begdaş, Beyazid, Beytar, Terzi, Şeybani, Tillü, Temirağa, Türkmeni Tarakçı, Demir, Kaleci, Keçeci, Cebeci, Çuhadar, Çolak, Hani, Hoca, Hurdacı, Dalati, Dardari, Dergil, Duhman, Deveci, Rahavancı, Zirkli, Zeki, Zengi, Serdest, Sakati, Sultan, Trabzonlu, İzmirli, Antepli, Urfalı, Mardinli, Tokatlı, Erzurumlu, İstanbullu, Moralı, Şerbeci, Şerbetci, Şemdinağa, Sarıcalı, Karabatak, Gençosman, Gencyusufpaşa, Sabbağ, Susu, Tavlu, Abid, Abacı, Arabikatibi, Attar, Itri, Azim, Azme, Kabbani (Akbıyık dalı), Katlan, Kaşlan, Kassab, Kaltacı, Kuvvetli, Kapıkolu (Kolu), Mahmalcı, Merdembeg, Malas, Malatyalı, Nakişbendi, Uzun, Keleş, Buhari, Buharalı, Dağıstani, Dokmak, İmadi, Muradi, Biyk,Sılo, Kem almaz, Kerkütlü, Basmacı, Kerküklü.

Az sayıda bir kısım Türkmen Şam'ın kırsalında yaşamaktadır.

Tablo – 1 Şam’a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Şam			
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Hatit Türkmen حتينة التركمان	Hatit Türkmen حتينة التركمان	Kaldun قلدون	Marah قلدون
Rihayba رحيبة	Rihaybeh رحيبة	Bily (Kara Çay Balkar Türklerindedir.) بلي	Bily بلي

2.2. Halep Türkmenleri

Halep, Anadolu’dan daha önce Türkleşen bir şehir olmuştur. 1906 yılında yayımlanmış olan Halep Vilayeti Salnamesi’nde yer alan Türkçe mahalle isimleri şunlardır: Hamidiye, Aziziye, Selimiye, Akyol, Altunboğaz, Oğulbey, Badıncık, Balıbulgur, Tatarlar, Karaman, Çukurcuk, Çukurkestal, Hamzabey, Hensebil, Haraphan, Şakırağa, Şahinbey, Saçlıhan, Farfara, Kazasker, Kilise, Küçükkilise, Mahmutbey, Müstadembey, Harundere, Almacı.

Günümüzde de Halep şehrinde çok sayıda Türkmen yaşamaktadır. Halep halen, birçok Türk mimari ve sanat eserinin bulunduğu ve sokaklarında Türkçenin konuşulduğu bir şehirdir. Bölge nüfus, kültür yapısı itibariyle Güneydoğu Anadolu bölgesinin devamı niteliğindedir. Şehir merkezinde Hüllük, Kadı Asker, Hayderiyye ve Eşrefiyye önemli Türkmen mahalleleridir. Şehir merkezinde bulunan mahallelere ilaveten; Kurdağı, Azez, Bab,

Münbiç, Carablus Kazalarında olmak üzere Halep Bölgesinde toplam 145 Türkmen köyü mevcuttur.

Halep şehir merkezinde bulunan ve boy yapısını kaybetmiş Türkmen kökenli ailelerden bazıları şunlardır: Şahbender, Ataşoğlu, Muderris, Basmacı, Kethuda, kahya, Ağa, Paşa, Sallur, Çelebi, Zıkırt, Silo, Garkinavi, Türkmeni, Utri, Delati, Kerküklü, Hıbbu, Bazarbaşı, Dellalbaşı, İzmirli, Kerzun (Kara Uzun), Bekir, El beli, Kevakibi, Mahli, Barak, Gillo, Deymuk, Reşit, Aebo, Esvad, Şekşuk, Mılla, Yeğen, Ataşoğlu, Kihya, Basmacı, El Türk, Sayışlı, Kör, Sarı, Sarı güzel, Bölükbaşı, Eşki, Nesimi, Haydar, Biriçikli, Mamo, Dışşo, Beydilli, Tokuz, Mertdilli, Maraşlı, Sasile, Hoca, Goca, Hazuri, Kemalmaz, Altıncı, Katırcı, Kilisli, Derde, Dudık, Mardini, Yüzbaşı, El Bebi, El Güzzi, El Kvakubi, Neyyel, Beyraktar, Bölükbaşı, Maraşlı, Çavuş, Aşçı, Şekşuk, Mılla, Çavuş, El Esvat, Yoz Katlı, Kayyali.

Tablo – 2 Halep’e Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Halep		İlçe: El Bab	
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Çobanbey چوبان باي	El Rai الراعي	Kocaali قوجه علي	El Misene المسنة
Kalkım قلقوم	El Nahda النهدة	Memilli ماملي	Um El Sedeye أم السديّة
Ufuk وقف	El Vakıf الوقف	Zılıf زلف	El Zuluf الزلف
Doyuran طويران	El Toyran الطويران	Kersenli كرسنلي	El kersenli الكرسنلي
Edebet أدبات	Hadabat هضبات	Ayyaşa عياشة	El Ayyaşa العياشة

Alıcı ألجي	Tel Atiya تل عطية	Halil Oğlu خليل أوغلو	El Haliliye الخليلية
Mazıcı مازجي	El Amiriye العامرية	Haji Veli حاجي ولي	Haj Vali حاجي ولي
Sekizler ساکيزلار	El Musemmene المثمنة	Çörten Hüyük جورتن هيوک	Tel Mizab تل ميزاب
Paltacık بلطاجک	El Zahra الزهرة	Taş Kapı تاش قابي	Bab El Hacar باب الحجر
Hava Hüyük هوى هيوک	Tel Hava تل هوى	Halsa حالصة	Halisa حليصة
Haji Köse حاج کوسا	Haj Köse حاج کوسا	Arapçordik عرب جورديک	El Eyubiye الايوبية
Öküz Öldüren أوکوز اولدران	El Verde الوردة	Askerin Harabesi عسکرين خربسيه	Hirbit Asker خربت عسکر
Aşnenin Harabası عشنين خربسيه	Mazrat Haj Vali مزرعة حاج والي	Sinsile سنسلا	El Sinsile السلسلة
Başköy باش کوي	Kibbesin قبة ياسين	Mulla Yakup ملا يعقوب	Şih Yakup شيخ يعقوب
Buzluca بوزلجه	Selce ثلجة	Boğaz بوغاز	Boğaz بوغاز
Tililih تليليه	Tililih تليليه	Bizeaa بيزاعة	Bizeaa بيزاعة
Bab Leylim باب ليلم	Bab Leymun باب ليمون	Sandı صاندي	Sandi صاندي
Juppin جبين	Juppin جبين	Kabaren قبيران	El Eseriyye الاثرية
Ziyaret زيرات	El Ziyare الزيارة		
İl: Halep		İlçe: Cerablus	
Cerabulus merkez مدينة جرابلس	Cerablus Merkez (Belli bir sayıda Türkmen) مدينة جرابلس	Um Rosetahtani ام روثة التحتاني	Um Rosetahtani ام روثة التحتاني
Balabay بلباي	Balabay بلباي	Amarine عمارنة	Amarine عمارنة
Balban بلبان	Balban بلبان	Taş Atan تاش اتان	Taş Atan تاش اتان
Çamil جامل	Çamil جامل	Tel Şeir تل شعير	Tel Şeir تل شعير
Zügara زقرة	Zügara زقرة	Dügünük دوقونك	Dügünük دوقونك
Kantara قنطرة	Kantara قنطرة	Taşlı Hüyük طاشلي هيوک	Tel Hacar تل حجر
Belva بلوى	Selva سلوى	Beliz بليس	Bilis بليس
Yağmacı ياغماجي	El Mugira المغيرة	Sipahiler صباھيلار	El Vursen الفرسان
Arap Aziz عرب عزيز	Arap Ezze عرب عزة	Yıldız يلديز	El Nicme النجمة

Gındıra غندرة	Gındıra غندرة	Gındırıya غندرية	El Gındırıya الغنديرية
Boz Hüyük بوز هيوك	Tel Agbar تل أغبر	Zirbe زربة	Zirbe زربة
Zugara زوقرة	Tel Cimel تل جمل	Kullu كلله	El Kuliya الكلية
Gubba قبه	Gubut Türkmen قبه تركمان	Nabgah نبقه	Nabgah النبقه
Haydar Başa حيدر باشا	Haydar Başa حيدر باش	Dendel Oğlu دندل أوغلو	Dendel Oğlu دندل أوغلو
Eyn Dedet عين دادات	Eyn Dedet عين دادات	Yusuf Bey يوسف باي	Yusuf Bey يوسف باي
Debis دابيس	Debis دابيس	Doğu Avşar Ocağı دوغو افشارأوجاغي	El Avşariye El Şakiyye الافشارية الشرقية
Kanlı kuyu قائلي قوي	Cubul Dem جب الدم	Kara Göz - batı عين السوداء	Eyn El Suvde عين السوداء
Kadılar قاضيلار	El Kadi القاضي	Taflı طافلي	Taflı طافلي
Mirze ميرزة	Mirza Şehit شهيد ميرزة	Kerpiçli كاربجلي	Tel Ali تل علي
Kurucu Hüyük قوروجو هيوك	Tel Kebir تل كبير	Gavur Elli غافراللي	Gendure غندورة
İl: Halep		İlçe: Munbiç	
Batı Avşar Ocağı باتي أفشار أوجاغي	El Avşariye El Garbiyye	Şefir شفير	Şefir شفير
Beş Çurın بش جرن	Beş Çurın بش جرن	Camus Veren جاموس فرن	El Camusiyye الجاموسية
Ağ Taş اغداش	Hacar El Abyad حجر البيضة	Bözgeyikli بوزغيكلي	Bözgeyikli بوزغيكلي
Bir Hillo بير خلو	Bir Hillo بير خلو	Cubbul Kader جب القادر	Cubbul Kader جب القادر
Cute جوتا	Cute جوتا	Hammem Sagir حمام صغير	Hammem Sagir حمام صغير
Hayye Sagir حيا صغير	Hayye Sagir حيا صغير	Hayye Kabir حيا كبير	Hayye Kabir حيا كبير
Hirfen خرقان	Hirfen خرقان	Tauval طوال	Tauval طوال
Gazzeviyye غزاوية	Gazzeviyye غزاوية	Kabir İmo قبر ايمو	Kabir İmo قبر ايمو
Mugiret مغيرات	Mugiret مغيرات	Mızale مزعلة	Mızale مزعلة
İl: Halep		İlçe: Azaz	
Kefer Neye كفر نايا	Kefer Neye كفر نايا	Telelin تلالين	Telelin تلالين
Kefer Şuş كفر شوش	Kefer Şuş كفر شوش	Kara Mezer قرة مزر	Kara Mezer قرة مزر

Barak Atlı برق أطلي	Baragite برقيتا	Şemmerin شميرين	Şemmerin شميرين
Elbil البل	Elbil البل	Sucu سوجو	El Selama السلام
Kara Köprü قرا كوڤرو	Kara Köprü قرا كوڤرو	Muarrast El Hatib معرسة الخطيب	Muarrast El Hatib معرسة الخطيب
Tel Ar تلعار	Tel Ar تلعار	Dudiyen دوديان	Dudiyen دوديان
Çekkeh جكه	Çekkeh جكه	Yeni Yapan يني يبان	Yeni Yapan يني يبان
Harcele حرجلة	Harcele حرجلة	Delha دلحة	Delea دلعة
İreal إرعل	Raeil راعل	Türkmen Bareh ترکمان بارح	Türkmen Bareh ترکمان بارح
Muarin معيرين	Muarin معيرين	Uveylin عويلين	Uveylin عويلين
Saman Dere صمندرة	Sandara صندرة	Havar حوار	Havar Kılıs حوار كلس
İğde إعدة	Zeyzefon زيفون	Gidriş غدریش	Gidriş غدریش
Şiferin شويرين	Şiferin شويرين	Caris جارتز	Caris جارتز
Tel Şaeir تل شعير	Tel Şaeir تل شعير	Migidin مغيدين	Migidin مغيدين
Kefer Kan كفر غان	Kefer Kan كفر غان	Bahvarta بحوارتا	Bahvarta بحوارتا
Cine جينا	Cine Eterıb جينا	Meryemin مرمين	Meryemin مرمين
Mearıt El Artig معرة الارتيق	Mearıt El Artig معرة الارتيق	Toybuk تويبق	Duveybık دويبق
Hatımillet حتملات	Ihtimillet احتملات		
İl: Halep		İlçe: Afrin	
Çeleme جلمة	Çeleme جلمة	Muarrata معراتة	Muarrata معراتة
İki dam ايكي دام	İki dam ايكي دام		
İl: Halep		İlçe: Ayin Arab (Arap Pınarı)	
Göbek Heyyele غوبك هيالة	Heyyele هيالة	Görük غوروك	Görük غوروك
İl: Halep Şehir Merkezindeki Türkmen Mahlleleri			
Hüllük هللك	El Hollok الهلك	Haydariye حيدرية	El Haydariye الحيدرية
Kadı Asker قاضي عسكر	Kadı Asker قاضي عسكر	Beayidin بعيدين	Beyidin بعيدين

2.3. Humus Türkmenleri

Humus'ta çok sık kullanılan bir atasözüne göre; "Humus'ta kim derse ben Türkmen değilim aslında o Humuslu değildir." Arap tarihçisi Bin el Esir'e göre, 11. yüzyılda Humus'ta büyük bir deprem yaşanmış ve şehri yeniden inşa edenler Türkmenler olmuştur. Ancak günümüzde Humus'ta yaşayan birçok Türkmen Araplaşmıştır. Osmanlı İmparatorluğu devrinde Humus ve Hama'ya yerleştirilen oymaklar şu şekildedir: Kara Avşar, İnallu, Döğger Oğlanı, Hama Değeri Mustafa Kethüda, Hama Düğeri Tabi-i Derviş Kethüda, Şam Beğmişlüsü, Hüccetlü, Kapuuşak, Eymir-i Dündervarlu, Çozlu Çerkezoğulları, İdris Kethüdaya tabi Abalu, Tokuz han Harbendelüsü, Kara Tohtemürlü, Köse Kethüdaya bağlı Şerefli, Uşak obası, Beşiroğulları obası, Eymir-i Sincarlu, Bozlu, Ebu Derda'ya bağlı olan Bozlu, Tohtemürlüsü, Salur (Sellüriyye) Türkmenleri, Dindaşoğlu İsmail Bozulus'a bağlı olan Genceli Avşarı, Kızıl Ali, Danişmendlü'ye tabi Kara Halil.

Humus şehir merkezinde yaşayan Türkmen asıllı aileler ise şunlardır: Atası, Hüseyini, Vafai, El Reyis, Türkmeni, Şişekli, Küvetli, Osman, Eşekli, Bayırlı, Şehirli, El Sufi, Ataaı, Tuzuklu, Delati, El Şimali, Kiriai, Assaf, Kundakçı, El Satlı, El Türk, El Şerefli, Şemsi Paşa, El Amin, Bali, Kahya, Kihya, Nekdeli, Mamiş, Mahli, Haznadar, Kyşi, El Terzi, Ramdun, Hamiş, Bazarbaşı, Dendeşi, Şehirli, Belhus, Dükkancı, Abulleben, Sallur, Kassap, Barak, Acioglan, Nebo, Abduldeyim, Hoca, Küvetli, Amran, Kehi, Deli Osman, Sevadiye, Küçük, Huvçük, El Umar, Sufi, Bekir, Hazzüri, Eço, Mihı, Uyun El Sud, Torun, Garut, Mahmut, Kaddi, Torun, El Bakrasi, El Emin, Balli Sufi, Hamiş, Çuhadar, Cansız, Çelebi, Hüsemi, Atmaz, Sivaslı, Ahras, El Hulu, Sırıea, Milla, Taş, Satlı. Ayrıca Humus şehir merkezinde Türkmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı semtler yer almaktadır. Bunlar arasında Babı Amr, Bab Türkmen ve Vuar yer almaktadır.

Tablo – 3 Humus'a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Humus			
Eski Türkçe ismi	Yeni Araplaştırılmış ismi	Eski Türkçe ismi	Yeni Araplaştırılmış ismi
Tensin تسنين	Tensin تسنين	El Kirad Dasniye أكراد داسنية	El Kirad Dasniye أكراد داسنية
El Kacer الفجر	El Gırnata غرناطة	Kinyit El Asi كنية العاصي	Kinyit El Asi كنية العاصي
Kisin كسين	Kisin كسين	Meşrue Gineye مشروع غناية	Meşrue Gineye مشروع غناية
Hazur الحزور	Hazur حزور	Umulkasab ام القصب	Umulkasab ام القصب
Arcun عرجون	Arcun عرجون	Dar El kebir دار الكبير	Dar El kebir دار الكبير
Kala قالا	Burç kayı برج قاعي	Sinisil سنيسل	Sinisil سنيسل
Hirbit Sude خرية سودة	Hirbit Sude خرية سودة	Gızhil قزحل	Gızhil قزحل
Telbise تلبيسة	Telbise تلبيسة	Semekiyet سماقيات	Semekiyet سماقيات
Rebia ربيعة	Rebia ربيعة	Semalil سماعيل	Semalil سماعيل
Kefer Nen كفرنان	Kefer Nen كفرنان	Cubeb El Zeyit جيب الزيت	Cubeb El Zeyit جيب الزيت

El Hüseyniye الحسينية	El Hüseyniye الحسينية	Nizariye نزارية	Nizariye نزارية
Cuseye جوسية	Cuseye جوسية	Fırıklus فرقلس	Fırıklus فرقلس
Huliye حولية	Huliye حولية	Sabuniye صابونية	Sabuniye صابونية
Hirbit El Tine خربة التينة	Hirbit El Tine خربة التينة	Bidede بدادا	Bidede بدادا
Teldu تلدو	Teldu تلدو	Sayid صايد	Sayid صايد
Hubub El Rih هبوب الريح	Hubub El Rih حبوب الريح	Meşrue Geneye مشروع غناية	Meşrue Geneye مشروع غناية
Düğerli دوغرلي	El Dukeryye الدوغرية	Baruha باروچه	Baruha باروچه
Ganto قنطو	Ganto قنطو	Resim Bagil رسم بغل	Resim Bagil رسم بغل
Umulkasab ام القصب	Umulkasab ام القصب	Tel Keleh تل كلخ	Tel Keleh تل كلخ
Zare زارة	El Zare الزارة	Haret حارات	Haret حارات
Hasirciye حصرجية	Hasirciye حصرجية	Baruha باروچه	Baruha باروچه
Muhtariye مختارية	Muhtariye كختارية	Tirmali تيرمعلي	Tirmali تيرمعلي
Şabeniye شعبانية	Şabeniye شعبانية	Zimemir زميمير	Zimemir زميمير
Zafereni زعفراني	Zafereni زعفراني	Cusi جوسي	Cusi جوسي
Tel Kalah تل كلخ	Tel Kalah تل كلخ	Gacer garbi عجر الغربي	Mercıl Kıt مرج القط
Harit Türkmen حارة تركمان	Harit Türkmen حارة تركمان	Tel Kalah تل كلخ	Tel Kalah تل كلخ
Haldiye Mahallesi حي خالدية	Haldiye Mahallesi حي خالدية	Babı Amr Semti حي بابا عمرو	Babı Amr Semti حي بابا عمرو
Bayada İlçesi منطقة بيضة	Bayada İlçesi منطقة بيضة		

2.4. Bayır – Bucak (Lazkiye) Türkmenleri

Bayır – Bucak, Hatay sınırlarından başlayıp Lazkiye sınırlarına kadar uzanan 60 km kadar derinlikte coğrafi yapısı itibari ile Amanos Dağları'nın devamı olan bölgenin adıdır. Hatay'ın Yayladağı ilçesi dahil olmak üzere Lazkiye'ye kadar uzanan bölgede tamamıyla Bayır – Bucak Türkmenleri yaşamaktadır. Bayır – Bucak Türkmenleri, Karamanoğlu

Türkmenlerinden olup Osmanlı döneminde İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerinden getirilip yerleştirilmişlerdir.¹⁷ Suriye'nin Akdeniz kıyılarında, başta Lazkiye şehir merkezindeki Ali Cemmel Mahallesi olmak üzere Basit, Bayır, Kesap nahiye ve köylerinde yaşamaktadırlar. Türkmen köylerinin arasında Arap köyü bulunmamaktadır. Bayır – Bucak Türkmenleri çoğunlukla çiftçilik, rençperlik ve tarımla uğraşmaktadır.¹⁸

Lazkiye ili şehir merkezinde Araplaşmış **Türkmen asıllı ailelerden bazıları şu şekildedir: Türkmeni , Matarcı** (Trabzon asıllı), Şahin, Genç, Sıbahı, Seraj, Usta, Sayı, Huvalı, Ciare, Aslan, Eraslan, Arkaevi, Siliyit, Sari, Silo, Salur, Avşari, Cemel, Cuni, Mulla, Ağa, Kaleci, Mısri, Hattap, Bektaş, Dennura, Ha-

run, Şiritih, Reyis, Şirigi, Paşa, Kubulavi, Sabuni, Korkmaz, Zade, Tıpsı, Seyid, Yüzbaşı.

Lazkiye'deki Türkmen yerleşim yerleri; Bayır, Bucak, Burç İslam ve Sulayıp Türkmen Beldelelerinin yanı sıra aşağıdaki köylerden oluşmaktadır.

Tablo – 4 Lazkiye'ye Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Lazkiye		Bayır Bölgesi	
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Gebelli غابلي	Rabiea الربيعة	Çanlı جانلي	Gameme غمامة
Şeren شيران	Hılva الحلوة	Gök Dağ غوك داغ	El Hadrae الحضراء
Gülcük قوجوك	El Dura الدرة	Sarraf صراف	Sarraf صراف
Salur سالور	Salur سالور	Akça Bayır اغجا باير	El Beydae البيضاء
Cüb جب	Cüb جب	Cüb Torus جب طوروس	Cüb Torus جب طوروس
Yukarı Karamanlı يوقاري قرامنلي	El Hayat El Fokaniye الحياة الفوقانية	Aşağı Karamanlı اشاقي قرامنلي	El Hayat El Tahtaniye الحياة التختانية
Murutly مورتلي	İteyra عطيرة	Nısibın نسيبن	El Rihaniyye الريحانية
Çemeren جمران	Şahrura شحرورة	Kabaklı قبقلي	Sukkeriye سكرية
Dervişen درويشان	Dervişhan درويشان	Çükürçak جوقرجاق	El Vadi الوادي
Kara Bacak قره بجق	Sude سوده	Aplaklı أبلقلي	Beit Aplak بيت ابلق
Kepir كبير	El Kabir الكبير	Kelez كلز	Nuvara نوارا
Yamadi يادي	El Yamama اليمامة	Çardaklı چردقلي	Beit Çardak بين چرداق
Kazak كازاق	Kazak كازاق	Yümücak يوجاك	El Rusume الرسومه
Gantara قنطرة	Gantara قنطرة	Gebere غبره	Ravda الروضه
Günyeli غونايلي	Günyeli غونايلي	Kıbkaya قبقايا	Kıbkaya قبقايا
Hamikli حميكلي	Beyit Hamik بيت حميك	Aşğı Baldırlı أشاقبي بلدرلي	Sude Tahtani السوداء تختاني
Saldıran سالدران	Saldıran سالدران	Karaca Ağaç قارجه أغاچ	Karaca Ağaç
Kapıkaya كبقايا	Kabkaya كبقايا		

İl : Lazkiye		Bucak Bölgesi	
Sılayip Türkmen صليب تركمان	Sılayip Türkmen صليب تركمان	Burç İslam برج اسلام	Burç İslam برج اسلام
Katsal Maaf قسطل معاف	Katsal Maaf قسطل معاف	Türkmenli ترکمانلي	El Temime التميمة
Turunç تورخ	Umul Tuyur أم الطيور	Zinzif زنزف	Zinzif زنزف
Avanlı عونلي	Beit Avan بيت عوان	Mıllıklı ملقلى	Beit Mıllık بيت ملك
Yukarı Almali يوقاري ألملي	Tıfahiye Foganiye تفاحية فوقانية	Aşağı Almali أشأغاي ألملي	Tıfahiye Tahtaniye تفاحية ختانية
Milla Mahmutlu ملا محمودتلي	El Mahmudiye المحمودية	Bedruse بدروس	Bedrusiye البدروسية
Fakih Hasan فقه حسن	Şih Hasan شيخ حسن	Saray صاراي	Saray صاراي
Dağdağan داغدغان	Dağdağan داغدغان	Keşiş كشيش	El Gasseniyye الغسانية
Ferizli فريزلي	Beit Feres بيت فارس	Çamırlı جامرلي	El Riham الريحان
Kıymaz غيماز	Kıymaz غيماز	Şirit Ali شيريت علي	Şekiriye شاكيرية
Kesecik كساجك	El Halidiye الخالدية	Fakılı فقه لي	Beit Vali بيت والي
Keren Gül كرن غول	El Berki البركي	Meydançık ميدانچك	El Meydan الميدان
Çukaran جوقران	El Zahiye الذاهية	Çalkamalı جلقاملي	El Bereke البركة
Ümmetli أمتلي	Umme أمة	Galabah قلاباه	Galaba قلابا
Ayuşlu عيوشلي	Ayuşiye عيوشية	Filik فيليك	Felek فلك
Kunbelli كونبلي	Beyit Kunbel بيت كونبل	Araplı عربلي	Araplı بيت عرب
İsa Pinar عيس بينار	İsevuyye عيساوية	İsa Beyli عيسى بيلي	İsaviyye عيساوية

2.5. Hama Türkmenleri

Suriye'nin Hama şehri ve köylerinde önemli sayıda Türkmen yaşamaktadır. Bu topluluklar Humus Türkmenlerinin uzantısıdır. Şehir merkezinde yaşayan Türkmenler Araplaşmıştır. Köylerinde Türkmençe konuşulmaya devam edilmektedir.

Hama şehir merkezinde yaşayan Türkmen asıllı bazı aileler şunlardır: El Ezam, El Asam, El Şarabi, El Sadi, Çiçekli, Gizi, Masarcı, Saraç, Uzun, Koçen, Kavut, Gıbış, Koçek, Goca, Hurşid, Erşid, Kundakçı, El Bek, Kocak, Torun, Kasım, Muhammet, Osman, Recep, Paşa, Deli, Akballıya, Ağa, Tınış, Türkmeni.

Tablo – 5 Hama’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Hama			
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Tirimis ترمس	Tirimis ترمس	Tıllıf طلف	Tıllıf طلف
Hırbinefsih حربنفسه	Hırbinefsih حربنفسه	Hilleh حلة	Hilleh حلة
Caciyeh جاجيه	Caciyeh جاجيه	Dir Firdis ديرفرديس	Dir Firdis ديرفرديس
Circisi جرجيسي	Circisi جرجيسي	Aşık Ali عاشق علي	Aşık Ali عاشق علي
Mesel Hule مثل حولة	Mesel Hule مثل حولة	Kara Halil قرا خليل	Akrab عقرب
İl: Hama		İlçe: Selemiyе	
Muharam Tatani مخرم تختاني	Muharam Tatani مخرم تختاني	Tel Hasan Paşa تل حسن باشا	Tel Hasan Paşa تل حسن باشا
Osmaniye عثمانية	Osmaniye عثمانية	Kuputulhat قبة الهات	Kuputulhat
Uveir عوير	Uveir عوير	Ayin El Nısır عين النصر	Ayin El Nısır عين النصر
Tel Sinan تل سنان	Tel Sinan تل سنان	-	-
İl: Hama		İlçe: Misyaф	
Gertman قرطمان	Gertman قرطمان	El Beydae البيضاء	El Beydae البيضاء
Huveir Türkmen حوير التركمان	Huveir Türkmen حوير التركمان	Beit Nater بيت ناظر	Beit Nater بيت ناظر
Ayin Debiş عين دابش	Ayin Debiş عين دابش	Beit Aslan بيت اصلان	Beit Aslan بيت اصلان
Hırmıl حرميل	Hırmıl حرميل		

2.6. Golan (Kuneytra) Türkmenleri

11 ve 12. yüzyılda Golan Tepeleri Müslümanlar ile Haçlılar arasındaki cephe bölgesi olmuştur. Bölge taraflar arasındaki en önemli savaşlara sahne olmuş ve bu nedenle uzun yıllar yerleşik hayat olmamıştır. Türkmenler Selçuklu döneminde bu bölgeye yerleşmeye başlamıştır. Türkmenler, Golan Tepeleri'nin bölgenin en verimli arazilerine, birçok akarsu ve diğer su kaynaklarına sahip olduğunu gördükten sonra göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçmiştir.¹⁹

Golan Tepeleri şu anda Suriye'nin güney batısında yer alan ve halen İsrail işgali altında bulunan bir bölgedir. Golan'ın etnik yapısına bakıldığında bölge nüfusunu Türkmenlerin yanı sıra Arap ve Çerkezlerin oluşturduğu görülmektedir. 1999 tarihinde yapılan nüfus sayımına göre bölgenin nüfusu 400 bin kişidir. Bu tarihte Türkmenlerin sayısı 100 bin civarındaydı. Yani Türkmenler Golan nüfusunun %25'ini oluşturmaktaydı. Golan'da toplam 20 Türkmen köyü bulunmaktaydı. 1967 Altı Gün Savaşı sonrasında İsrail işgaline giren bölgedeki tüm topluluklar göçe zorlanmıştır. Halen Suriye'de Golan'dan çıkarılmış 40 bin civarın-

da Türkmen yaşamaktadır. Bu topluluğun bir kısmı Şam merkez geri kalan kısmı da Şam vilayetinin kırsal bölgelerine ve bir kısmı da Humus, Halep illerine yerleşmiştir.²⁰

Golan'da İsrail tarafından işgal edilmiş Türkmen köylerinden bazıları şunlardır: Hafır, Rezzaniye, Mugayyir, Kefer Nafak, Ayn Süm-

süm, Bobya, Kadiriye, Ahmediye, Gaziniye, Kafar, Ayn Kurra, Murayyun, Ayn Ayişe, Cevize, Sindiyana, Allika, Ayn Alak, Hüseyniye. Tamamı Türkmen bu köylerin yanı sıra Cuveyz gibi Çerkeslerler beraber Türkmenlerin birlikte yaşadığı birkaç köy daha bulunmaktadır.²¹

Tablo – 6 Kuneytra'ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları (İşgal altındaki Golan Tepeleri'ndeki Türkmenler çoğunlukla Şam'a göç etmiş durumdadır)

İl: Kuneytra (İşgal altındaki Golan Tepelerinde yaşayan Türkmenlerin büyük çoğunluğu Şam şehrine göç etmiştir)			
Eski Türkçe ismi	Yeni Araplaştırılmış ismi	Eski Türkçe ismi	Yeni Araplaştırılmış ismi
Eyn Ayşe عين عيشة	Eyn Ayşe عين عيشة	El Kadiriye القادرية	El Kadiriye القادرية
El Rizeniye الرزانية	El Rizeniye الرزانية	El Sindiyene السندانية	El Sindiyene السندانية
Sindiyene El Cedide السندانية الجديد	Sindiyene El Cedide السندانية الجديد	Eyn EL Kara عين القرة	Eyn EL Kara عين القرة
Eyn El Sumsum عين السمسم	Eyn El Sumsum عين السمسم	El Elika العليقة	El Elika العليقة
Eyn El Alak عين العلق	Eyn El Alak عين العلق	El Ahmediye الاحمدية	El Ahmediye الاحمدية
Kefer Nefah كفر نفاع	Kefer Nefah كفر نفاع	El Mugir المغير	El Mugir المغير
Hafar حفر	Hafar حفر	El Hüseyniye الحسينية	El Hüseyniye الحسينية
El Debabiyye الضبابية	El Debabiyye الضبابية	Cuveize جوية	Cuveize جوية
El Hışniye الحشنية	El Hışniye الحشنية	Mumsiye مومسية	El Gasseniyye الغسانية
Eyn Zivan عين زيوان	Eyn Zivan عين زيوان	Medinit El Baas مدينة البعث	Medinit El Baas مدينة البعث

2.7. Tartus Türkmenleri

Tartus, Osmanlı döneminde Türkmenlerin yerleştirildiği bölgelerden biridir. Daha çok

vilayetin kırsalında yaşamaktadırlar. Tartus kırsalındaki Türkmen köyleri şu şekildedir.

Tablo – 7 Tartus’a Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Tartus		İlçe: Safite	
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Zok Türkmen ذوق التركمان	Mitras متراس	Beit Ahmet Fenus بيت أحمد فنوس	Beit Ahmet Fenus بيت أحمد ونوس
Bisitın بسيطين	Bisitın بسيطين	Hamidiye حميدية	El Hamidiye الحميدية

2.8. Rakka Türkmenleri

Osmanlı döneminde; Rakka veya Budak adı ile bilinen bölgeye ve Halep ile Rakka arasında yer alan Gulap isimli yerleşim yerine çok sayıda Türkmen boyu yerleştirilmiştir. Özellikle 1679 yılında İskan Beyi Feriz Bey ko-

mutasında Sivas, Yozgat ve Kahramanmaraş bölgelerinden çok sayıda Türkmen boyu getirilmiştir. Bugün Rakka ili sınırları içinde il merkezinden Türkiye sınırına kadar olan bölgede Türkmen yerleşimi bulunmaktadır. Bu Türkmenler Dulkadiroğulları Devletini kuran Türkmen beylerinin torunlarıdır.

Tablo – 8 Rakka’ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Rakka			
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Tel Hamam تل حمام	Tel Hamam تل حمام	Hamam Türkmen Şarki حمام تركمان شرقي	Hamam Türkmen Şarki حمام تركمان شرقي
Hamam Türkmen Garbi حمام تركمان غربي	Hamam Türkmen Garbi حمام تركمان غربي	Zeybagiye زيبقية	Zeybagiye زيبقية
Menara منارة	Menara منارة	Demeşliye دمشلية	Demeşliye دمشلية
Cubul Arus جب العروس	Cubul Arus جب العروس	Belva بلوى	Belva بلوى
Rucim El Cahaş رجم الجحش	Rucim El Cahaş رجم الجحش	El Azize العزيزة	El Azize العزيزة
Doğaniye دغانية	Doğaniye دغانية	Biratvan بيرعطوان	Biratvan بيرعطوان
Tel Mendo تل مندو	Tel Mendo تل مندو	Sırt سرت	Sırt سرت
Kantara قنطرة	Kantara قنطرة	Tel Fendir تل فندر	Tel Fendir تل فندر
Yargoy يارغوي	Yargoy يارغوي	Suluk سلوك	Suluk سلوك
El Vasita الواسطة	El Vasita الواسطة	Hırbit Ziryeh خربة زرية	Hırbit Ziryeh خربة زرية
Tellebyat Şehir Merkezinde çok sayıda Türkmen ailesi bulunmakta	في مدينة تل الابيض يوجد فيها كثير من العائلات التركمانية	-	-

2.9. İdlib Türkmenleri

İdlib'in Cis el Şukur ilçesinde, şehir merkezinde yer alan Türkmen semtinde ve vilaye-

tin kırsalında Türkmenler yaşamaktadır. İdlib Türkmenleri Reyhanlı Türkmenlerinin uzantısıdır.

Tablo – 9 İdlib'e Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: İdlib		İlçe: Cis el Şukur		
Eski İsmi	Türkçe	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
Vericine فرجنية		Adneniye عدنانية	Selhap سلهپ	Selhap سلهپ
Kesir İde كسرعه		Sukkeriye سكرية	Mended مندد	Mended مندد
Heyte هيتا		Heyte هيتا	-	-

2.10. Dera Türkmenleri

Türkmenler Dera'ya Osmanlı döneminde Haç yolunun güvenliğini sağlamak amacıyla yerleştirilmiştir. Uzantıları Ürdün'ün içlerine kadar gitmektedir. Ürdün'de de Dera Türk-

menlerinin devamı olan yerleşik Türkmen köyleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Dera şehir merkezinde Türkmenler bulunmaktadır. Dera Türkmenlerinin büyük çoğunluğu Araplaşmıştır.

Tablo – 10 Dera'ya Bağlı Türkmen Köy ve Kasabaları

İl: Dera (Dera'da sadece Türkmenlerin yaşadığı yerleşim birimi bulunmamaktadır. Diğer topluluklarla beraber yaşamaktadırlar)			
Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi	Eski Türkçe İsmi	Yeni Araplaştırılmış İsmi
El Hara الحارة	El Hara الحارة	Barak برق	Barak برق
Neva نوى	Neva نوى	El Hirak الحراك	El Hirak الحراك
Şih Miskin شيخ مسكين	Şih Miskin شيخ مسكين	El Gariye الغاربية	El Gariye الغاربية
El Sehva السهوة	El Sehva السهوة	Inhil انخل	Inhil انخل
El Cize الجيزة	El Cize الجيزة	Maraba معربا	Maraba معربا
Bursa بصرى	Bursa بصرى		

Sayılan vilayetlerde yaşayan Türkmenlerin yanı sıra bazı yerleşim yerlerinde küçük gruplar halinde yaşayan Türkmen aileler mevcuttur.

Haseke Vilayeti'ne bağlı Kamışlı ilinin Ras el Ayn ve Yarubiye (Tel Köçek) ilçelerinde Türkmen aileleri yaşamaktadır.

3. Suriye Türkmenlerinin Aşiret, Mezhep ve Nüfus Yapıları

Osmanlı kaynaklarına göre 16. yüzyılda Antakya ve çevresindeki Türklerin aşiret yapıları ve isimleri şu şekildedir:

- Beğ-dilli (Kadirli, Araplı, Bekmişli, Ulaşlı, Karahıhlı, Güneçbayraktar, Gazlı)
- Uluyörük İlbeyli (Gavurilli, Şahveli, Tırıklı, Tavli, Ferizli, Kara Taşlı, Doğanlı)
- Barak (Tabur, Kasımlı, Torun, İsalı, Tiryaki, Gökbakan, Mahmutlu)
- Harbendelu
- Bayat
- İnallu
- Köpekli Avşarı
- Gündüzlü Avşarı gibi büyük teşekküllerden ve

Karkın, Kızık, Uç, Boz Geyikli Dedeler, Torun, Yörük, İsabeğli, Sallur Beyli, Şark Evli, Gızıklı, Musabeğli, Karamanlı, Sincar, Karakeçili, Budak, Bayındırlı, Berelli, Acurlu, Kaçılı, Peçenek, Döğer, Kınık, Eymür, Bahadır- lu, Karakoyunlu gibi oymaklar bölgede iskan edilmiştir.²²

Değişik kaynaklar ve saha çalışmasında elde edilen verilerden yola çıkarak Suriye Türkmenlerinin toplam nüfusu 3,5 milyon civarındadır. Ancak bu rakamın önemli bir bölümü tamamen Araplaşmıştır. Hem Arapça konuşmakta hem de Türkmen olduğunun bilincinde değildir. Geriye kalan bir kısım Türkmen Türkçe bilmemekte ancak Türkmen olduğunun bilincindedir. Geriye kalan 1,5 milyon civarında Türkmen ise hem Türkçe konuş-

makta hem de Türklüğünün farkındadır. Şehirli Türkmenler Araplaşırken kırsalda yaşayan Türkmenler kimliğini korumuştur. Çeşitli kaynaklardan elde edilen veriler ve saha çalışmalarına bağlı olarak Suriye Türkmenleri nüfusunun vilayetlere göre dağılımı şu şekildedir. Bu rakamlara tamamen Araplaşmış ve Türkçeyi unutmuş ama Türkmen kimliğinin bilincinde olan Türkmenler de dahil edilmiştir.

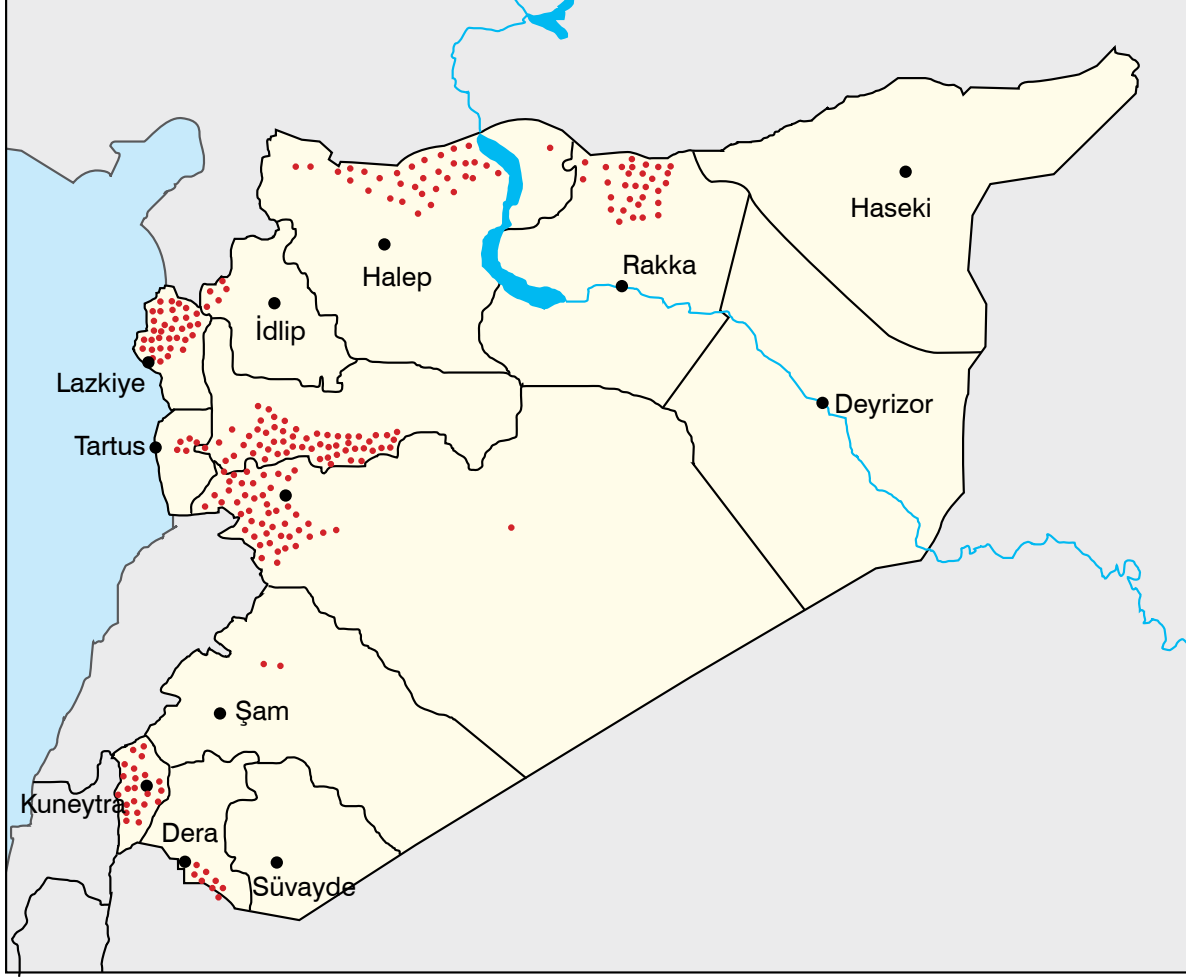
Tablo – 11 Günümüzde Suriye Türkmenlerinin Vilayetlere Göre Nüfus Dağılımı

(Bu rakamlara tamamen Araplaşmış ve Türkçeyi unutmuş ama Türkmen kimliğinin bilincinde olan Türkmenler de dahil edilmiştir.)

Şam	460.000
Halep	975.000
Hama	350.000
Humus	835.000
Lazkiye	385.000
Tartus	50.000
Rakka	120.000
İdlib	25.000
Dera	75.000
Kuneytra	50.000
Diğer Bölgeler	175.000
TOPLAM	3.500.000

Suriye Türklerinin dezavantajı dağınık bir coğrafyada yaşamalarıdır. Irak Türkmenleri gibi belirli bir bölgede toplanmamışlardır. Harita 1’de bölgelere göre Suriye Türkmenlerinin coğrafi dağılımı gösterilmektedir.

Harita – 1 Suriye Türkmenlerinin Yaşadıkları Bölgeler

4. Suriye Türkmenlerinin Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Durumu

Suriye Türkmenleri ekonomik olarak genelde alt-orta sınıfta yer almaktadır. Özellikle Halep çevresinde şehirleşmiş, refah düzeyi yüksek olmayan işçi sınıflar göze çarpmaktadır. Ayakkabı sektörünün tamamına yakını Türkmenlerin elindedir ve Türkmen gençleri bu atölyelerde çalışmaktadır. Atölyelerde çalışan gençlerle yapılan görüşmelerde Türkçeyi bildikleri ve Halep şehrini sahiplendikleri gözlenmiştir. Türkiye'den gelenlere karşı yakınlık duygusu hissetmektedirler. Birçok Türkmenin Türkiye'de yaşayan akrabaları mevcuttur ve Türkiye'ye gelebilmek bu insanlar son derece önemlidir. Türkiye televizyonları ve özellikle Türkmeneli TV Suriye Türkmenleri için bir gurur vesilesidir. Türkçe'nin ender avantaj-

larından biri Türk televizyonlarını izleyebilmektir. Bu ülkede yaşayan Türkmenler kendilerini Türkiye'yle o kadar bütünleştirmişlerdir ki Türk futbol takımlarını tutmaktadırlar.

Suriye Türkmenlerinin ekonomik faaliyetlerine bakıldığında, Halep Türkmenlerinin genellikle tarım ve ayakkabı sanayisi ile geçimlerini sağladıkları görülmektedir. Lazkiye ve Tartus Türkmenleri narenciye ve ormancılıkla meşgul olurken Hama ve Humus Türkmenleri hayvancılık ve tarımla uğraşmaktadırlar. Şam'da yaşayan Türkmenler memurluk ve serbest meslek, Rakka ve Dera'da ise tarım başlıca gelir kaynağıdır.

Şehirlerde yaşayan Türkmenlerin eğitimsiz olanları küçük imalat atölyelerinde işçi olarak çalışmaktadır. Bu insanlar yılın belli dönem-

lerinde, iş yoğunluğuna göre iş bulabilmektedir. Sürekli ve istikrarlı bir işleri yoktur. Bunun yanı sıra şehirde yaşayan memur, bankacı veya özel firmalarda çalışan ve daha iyi koşullara sahip eğitilmiş Türkmenler az sayıda da olsa bulunmaktadır.

Türk ileri gelenlerinin ise gelir düzeyleri yüksektir. Bu gelir düzeyi Türkiye'yle kurdukları eğitim, kültür ve ekonomi bağları sayesinde gerçekleşmiştir. Suriye'nin dış ticaretinde Türkiye'nin oynadığı merkezi rol düşünüldüğünde dil ve kültürü bir fırsat olarak kullanan kişiler üst sınıfa atlayabilmişlerdir. Saha çalışması sırasında görüşülen Türkmen iş adamlarının yılın belirli dönemlerinde Türkiye'ye giderek farklı alanlardan mal satın aldıklarını ve bu ürünleri Suriye'de sattıklarını ifade etmiştir. Türk ileri gelenlerinin hemen hepsi feodal köklere sahiptir. Suriye'de verimli toprakları vardır ve hafta sonlarını çiftliklerinde geçirmektedirler.

Türkmenler arasında az sayıda da olsa ekonomik açıdan orta-üst sınıfa mensup kişiler bulunmaktadır. Bu aileler sürekli olarak Türkiye'yi ziyaret etmektedir. Türkiye'de akrabaları, arkadaşları hatta iş ilişkileri bulunmaktadır. Genelde ticaret ve inşaat işleriyle uğraşmaktadırlar. Bunun yanı sıra Halep'in kuzey kesimlerinde zeytinliklere ve bahçelere de sahiptirler.

Hem şehirli hem de kırsalda yaşayan Türkmenlerin ortak noktası eğitim seviyelerinin düşük olmasıdır. Okuma-yazma oranı özellikle kırsalda çok düşüktür. Bunda en önemli neden Türkmenlerin azınlık olarak kabul edilmemesi, Arap çoğunluğun bir parçası sayılması ve kültürel hakların verilmemesidir. Türkmenlerin kendi derneklerini kurma veya sosyal faaliyetler organize etme, milli günlerini kutlama ve kendi düğünlerinde Türkçe türkü söylemeleri bazı bölgelerde yasaklanmıştır. Okula giden ve Arap eğitim sistemine giren bir gencin Araplaşması kaçınılmazdır. Türkiye'de burslu eğitim alan Suriye Türkmenleri de ülkelerine dönmek yerine Türkiye'de kalmayı tercih etmektedir.

Bu durumda ülkedeki Türkmen varlığının ve Türkçe'nin korunmasının önündeki en büyük engel Türkmenlerin sistemle bütünleşip dillerini unutmaları olmuştur.

Kimi dönemlerde bazı çıkışlar olsa da genel olarak Türkmenler arasında siyasal bir milliyetçilik gelişmemiştir. Türkmenler arasında tepkisel ve kültürel bir milliyetçilik vardır. Fransa işgali ve sonraki dönemlerde Türkiye'nin uzantısı olarak görülmüşlerdir. Suriye sisteminin sert yapısı, Türk hareketinin siyasallaşmasını önlemiştir. Ancak özellikle son halk ayaklanması ile beraber uyanışa geçen bir Türkmen milliyetçiliği de görülmektedir. Kendi haklarını aramak, Suriye toplumu içinde kendi benliklerini bulmak ve varlıklarını ispat etme çabası içindedirler. Suriye'deki Türkmenler Irak'taki gelişmelerden de etkilenmiştir. Irak Türkmenlerinin durumu, yaşadıkları yerler, nüfusları, sosyal ve siyasal durumları Suriye Türkmenleri tarafından yakından takip edilmekte, Kerkük'e, Telafer'e, Musul'a, Halep'e, Lazkiye'ye bir Türkmen devletin vilayetleriymiş gibi bakılmaktadır. Saha çalışması sırasında Türkçe bilmeyen fakat aslen Türkmen olan bir mühendis son zamanlardaki milliyetçi hareketlenmelerden etkilendiğini, Türkçe öğrenmeye başladığını ve iş yerindeki Arap kızlardan biriyle değil Türkmen kızıyla evleneceğini ifade etmiştir. Bu anlayışın daha geniş kitlelere sirayet etmiş olması mümkündür. Türkmenlerin milli kimliklerini korumaları için kendi aralarında gerçekleştirdikleri evlilikler ellerindeki en önemli araçtır. Ancak buna rağmen bu yol yeterince kullanılmamaktadır. Ayrıca Türkmenler arasında bir başka sorun şehirleşen ve sınıf atlayan Türkmenlerin Araplaşması ve Türkmenliği "köylülük" olarak görmeleridir.

Suriye Türkmenlerinin, ülke içindeki gruplarla ilişkileri Irak Türkmenleriyle benzerlik göstermektedir. Tek fark Suriye Türkmenlerinin çok büyük çoğunluğu Sünnidir ve ülkedeki Şii gruplarla pek fazla ilişkileri yoktur. Araplarla aralarında ciddi bir husumet bulunmamasına rağmen çoğunluk Sünni Arap kesimin, Sünni

Türkmen nüfusu kendi içinde değerlendiriyor olması sorun yaratabilmektedir. Türkmenler arasında Suriyeli Kürt gruplara karşı bir mesafe söz konusudur.

Sonuç Yerine: Suriye'de Halk Ayaklanması ve Türkmenler

Türkmenler Suriye'de çok geniş bir coğrafyaya dağılmış durumdadır. Bu nüfusa rağmen Türkmenlerin bugün Suriye siyasetinde yer alamamalarının nedeni yıllardan beri baskı altında yaşamış olmalarıdır. İç bölgelerde ve kırsal kesimlerde yaşayanlar, Türkmen'in ne anlama geldiğini bilmemektedir. Bu kendi kültüründen, tarihinden koparılmanın sonucu gerçekleşmiştir. Fransız mandası döneminde başlayan ve sonrasında da devam eden politikalar sonucu Türkmenler önemli oranda asimile olmuştur. Ancak Ortadoğu'da Tunus'tan başlayıp Suriye'ye kadar esen bağımsızlık rüzgarı Türkmenler arasında Suriye'nin yeni oluşumu içinde etkin bir rol oynama isteği uyandırmıştır.

Suriye Türkmenlerinin bugünkü hedefleri, yeni oluşumda haklarının anayasa çerçevesinde korunmasının sağlanmasıdır. Mevcut yönetimde Suriye Türkmenlerine örgütlenme hakkı tanınmamaktadır. Ancak yeni durum Suriye Türkmenleri açısından fırsat sunmaktadır. Suriye'de devrimin başarıya ulaşması durumunda sivil demokratik bir siyasal sistem ortaya çıkabilir. Bu ortam içinde Suriye Türkmenlerinin en büyük beklentisi, yeni anayasada Suriye halkını oluşturan un-

surlardan biri olarak yer almaktır. Bunun yanı sıra anadilde eğitim ve diğer sosyal, kültürel hakların verilmesini talep etmektedirler. Esasen bu talepler Türkiye ve Suriye arasında 20 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Ankara anlaşmasında yer almaktadır. Dolayısıyla bu konu Türkiye'nin tarihi sorumluluğudur.

Türkmenler hali hazırda muhalif hareketlerin içinde yer almaktadır. Suriye genelindeki çatışmalarda çok sayıda Türkmen hayatını kaybetmiştir. Suriye'de direnişin merkezlerinden birine dönüşen Humus'un Babı Amr semtinin nüfusunun önemli bir bölümü Türkmenlerden oluşmaktadır. Hayatını kaybedenlerin yanı sıra yüzlerce kayıp ve tutuklu Türkmen bulunmaktadır. Lübnan sınırındaki iki Türkmen köyü, Bayır – Bucak bölgesindeki Türkmen köyleri ayaklandıkları gerekçesiyle bombalanmıştır. Geline nokta, rejim ve halk arasında barış yolunun kalmadığını görülmektedir. Suriye halkı ve özelinde Türkmenler bu ortam içinde Türkiye'den etkin bir rol beklemektedir. Batı ülkeleri ve İran'a karşı duyulmayan güven Türkiye'ye karşı duyulmaktadır. Türkiye'nin yapmış olduğu açıklamalar Suriye halkını çok etkilemektedir. Bazı bölgelerde yapılan halk gösterilerinde Araplar tarafından çok sayıda Türk bayrağı asılmakta ve Türkçe pankartlar bulunmaktadır. Türkmenler, Türkiye'nin Suriye'yi ve Türkmenleri dünya gündemine taşımasını beklemektedir. Suriye'de oluşacak yeni devlet sisteminde Türkmen kimliğinin ve haklarının yeni anayasa çerçevesinde korunması konusunda destek olunması gerekmektedir.

DİPNOTLAR

- 1 Fatih Kirişcioğlu, “Suriye Türkleri”, *Avrasya Dosyası*, Cilt 2, Sayı 3, Ankara, Sonbahar 1995.
- 2 Ali Sevim, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1989.
- 3 Muhammet Hayır Aid, *Golan’da Türkmen Aşiretleri*.
- 4 Ömer Osman Umar, *Türkiye Suriye İlişkileri (1918-1940)*, Fırat Üniversitesi Orta-Doğu Araştırmaları Merkezi Yayınları, Elazığ, 2003.
- 5 Hülya Arslan Erol, “Suriye Colan (Golan) Türkmenleri Ağzı”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, Aralık 2009.
- 6 Mustafa Öztürk, “Antakya ve Çevresinde Aşiretlerin İskânı”, *I.Hatay Tarih ve Folklor Sempozyumu*, 3-7, Antakya, 1992.
- 7 Aziz Koluman, Oytun Orhan; Türkiye-Suriye İlişkileri, *Stratejik Analiz*, Sayı 44, Aralık 2003.
- 8 Ali Şamil, “Golan Türkmenlerinin Kaderi”, *21. Yüzyılda Türk Dünyası Jeopolitiği*, Derleyenler: Ümit Özdağ, Yaşar Kalafat, Mehmet Seyfettin Erol; ASAM Yayınları, Ankara, 2003.
- 9 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 10 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 11 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 12 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 13 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 14 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 15 M.Yaşar Durukan, “Sakıncalı Türkler: Ankara’ya söyleyin bizi vatandaş yapınlar”, *Aksiyon*, Sayı: 480, 16 Şubat 2004.
- 16 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 17 Bayır-Bucak Türkmenleri hakkında daha geniş bilgi için bkz.: Yaşar Kalafat, *Karşılaştırmalı Bayır — Bucak Türkmen Halk İnançları*, Bayır-Bucak Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Yayınları, Ankara, 1996.
- 18 Suriye saha çalışması sırasında yapılan araştırmalar ve gözlemler.
- 19 Muhammet Hayır Aid, *Golan’da Türkmen Aşiretleri*.
- 20 Hülya Arslan Erol, “Suriye Colan (Golan) Türkmenleri Ağzı”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, Aralık 2009.
- 21 Ali Şamil, “Golan Türkmenlerinin Kaderi”, *21. Yüzyılda Türk Dünyası Jeopolitiği*, Derleyenler: Ümit Özdağ, Yaşar Kalafat, Mehmet Seyfettin Erol; ASAM Yayınları, Ankara, 2003.
- 22 Faruk Sümer, *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihi- Boy Teşkilatı Destanları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Ankara, 1999.

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 12 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 2 Şubat 2010 Rusya Federasyonu'nun Bakışı: Irak Faktörünün Türkiye'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi (1990-2008) (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ülkelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıkları: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Seçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Seçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-İrak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emirliği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidarı ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin İran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklem Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 35 Mart 2011 Irak'ta Mevcut Siyasi Durum ve Önemli Siyasi Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyanı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazya (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaş Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)		ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)

ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 49 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 2 Irak Türkmenleri-1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 58 Temmuz 2011 Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu'daki Yansımaları (Tr)	ORSAM Rapor No: 68 Eylül 2011 Karikatürlerde Usame Bin Ladin Operasyonu ve Yankıları (Tr)
ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 50 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 3 Iraklı Kürt Yetkililer, Akademisyenler ve Gazeteciler-1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 59 Temmuz 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 2 (Tr)	ORSAM Rapor No: 69 Eylül 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 4 (Tr)
ORSAM Rapor No: 42 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 3 Nisan 2011 Nil Nehri Havzasının Hidropolitik Tarihi ve Son Gelişmeler (Tr)	ORSAM Rapor No: 51 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 8 Mayıs 2011 75. Yılında Montrö Boğazlar Sözleşmesi Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği Çerçevesinde (Tr)	ORSAM Rapor No: 60 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 6 Temmuz 2011 Mekong Nehri Suları Üzerinde İşbirliği ve İhtilaf (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 70 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 10 Eylül 2011 XXI. Yüzyılda Rusya ve Türkiye'nin İran Politikaları (Tr - Rus)
ORSAM Rapor No: 43 Nisan 2011 Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal Yapısı ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin Türkiye ile İlişkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 52 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 9 Mayıs 2011 Afganistan ve Bölgesel Güvenlik (Ortadoğu, Orta ve Güney Asya, Rusya Federasyonu) (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 61 Temmuz 2011 Antalya'da 1-2 Haziran 2011 Tarihlerinde Gerçekleşen "Suriye'de Değişim Konferansı" nın Tam Deşifresi (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 71 Eylül 2011 Gazze Sorunu: İsrail Ablukası, Uluslararası Hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı (Tr)
ORSAM Rapor No: 44 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 4 Nisan 2011 Meriç Nehri Havzası Su Yönetimi'nde "Uluslararası İşbirliği" Zorunluluğu (Tr)	ORSAM Rapor No: 53 Mayıs 2011 Madagaskar: Bağımsızlığın 50. Yılında Kazanımlar, Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 62 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 3 (Tr)	ORSAM Rapor No: 72 Eylül 2011 Ortadoğu Ülkelerine Dair İstatistikler (Tr)
ORSAM Rapor No: 45 Nisan 2011 Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş mı? : Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye Etkisi (Tr)	ORSAM Rapor No: 54 Mayıs 2011 Iraklı Grupların Temel Siyasi Sorunlara Bakışı ve Türkiye ile İlişkiler: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 63 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 7 Ağustos 2011 Görünmez Stratejik Kaynak: Sınırtaşan Yeraltı Suları (Tr)	ORSAM Rapor No: 73 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 11 Ekim 2011 Anadolu Etki Alanı (Tr-Eng)
ORSAM Rapor No: 46 Mayıs 2011 Suriye'de İktidar Mücadelesi, Uluslararası Toplumun Tepkisi ve Türkiye'nin Konumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 55 Haziran 2011 Suriye Muhalefeti'nin Antalya Toplantısı: Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış ve Türkiye'den Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 64 Ağustos 2011 AK Parti'nin 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerindeki Zaferi (Tr - Ar)	ORSAM Rapor No: 74 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 12 Ekim 2011 Ukraine in Regress: The Tymoshenko Trial (Eng)
ORSAM Rapor No: 47 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 5 Mayıs 2011 Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırtaşan Sularda Örnek İşbirliği Olarak Asî Dostluk Barajı (Tr)	ORSAM Rapor No: 56 Haziran 2011 Seçimler ve Ak Parti'nin Tecrübesi (Tr - Ar)	ORSAM Rapor No: 65 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Arap Baharı - 1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 75 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 13 Ekim 2011 Kazaklar ve Kazakistanlılar (Tr)
ORSAM Rapor No: 48 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 2 Iraklı Araçlar, Azınlıklar ve Akademisyenler-1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 57 Haziran 2011 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu Ülkelerindeki Yansımaları (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 66 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Libya İç savaşı ve Uluslararası Müdahale - 1 (Tr)	ORSAM Rapor No: 76 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 14 Ekim 2011 İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı: Moena Türkleri (Tr - It)
		ORSAM Rapor No: 67 Ağustos 2011 Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 77 Ekim 2011 ABD'nin Çekilmesinin Ardından Irak Politikasının Bölgesel, Küresel Etkileri ve Türkiye'ye Yansımaları (Tr)

ORSAM Rapor No: 78 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 8 Ekim 2011 Türkiye'de ve İsrail'de Yapay Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak Tekrar Kullanımı (Tr)	ORSAM Report No: 87 Kasım 2011 Turkmen in Iraq and Their Flight: A Demographic Question? (Eng)	ORSAM Rapor No: 98 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17 Ocak 2012 Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi (Tr)	ORSAM Rapor No: 107 Şubat 2012 Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları (Tr)
ORSAM Rapor No: 79 Ekim 2011 Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta Siyasal Denklemeler (Tr)	ORSAM Rapor No: 88 Kasım 2011 Irak'ta Bektaşılık (Türkmenler – Şebekler – Kakailer) (Tr)	ORSAM Rapor No: 99 Ocak 2012 Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasi Parti Tem- silcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011) (Tr)	ORSAM Rapor No: 108 Şubat 2012 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Geleceği (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 80 Ekim 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An- lamak - 5 (Tr)	ORSAM Rapor No: 89 Kasım 2011 Değişim Sürecindeki Fas Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi? (Tr)	ORSAM Rapor No: 100 Ocak 2012 Irak İstatistikleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 109 Şubat 2012 Türkiye'nin Yükselişi ve "Bric" Bölgesi (It)
ORSAM Rapor No: 81 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 15 Ekim 2011 Büyük Güçlerin Afganistan Politikaları (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 90 Kasım 2011 Arap Dünyasının İstisnai Krallığı: Yerel Aktörler ve Arap-İsrail Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün Kralığı'nın Demokratikleşme Deneyimleri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 101 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11 Ocak 2012 Emniyetli İçme Suyu ve Sanita- syon Hakkı (Tr)	ORSAM Rapor No: 110 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13 Mart 2012 İran'da Su Kaynakları ve Yönetimi (Tr)
ORSAM Rapor No: 82 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 16 Ekim 2011 Bölge Devletlerinin Perspektifin- den Afganistan (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 91 Aralık 2011 Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları (Tr)	ORSAM Rapor No: 102 Ocak 2012 Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Par- çalanabilir?: En Kötüye Hazırlıklı Olmak (Tr – Eng)	ORSAM Rapor No: 111 Mart 2012 Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış (Tr)
ORSAM Rapor No: 83 Kasım 2011 Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türk- menleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 92 Aralık 2011 Irak'ta İhtilafı Bölgelerin Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 103 Ocak 2012 Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz (Tr)	ORSAM Rapor No: 112 Mart 2012 İran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasi Partiler (Tr)
ORSAM Rapor No: 84 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 9 Kasım 2011 Somali'nin Açlık Felaketi: "Siyasi Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet mi? (Tr-Eng)	ORSAM Report No: 93 ORSAM Water Research Pro- gramme Report: 10 December 2011 Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process (Eng)	ORSAM Rapor No: 104 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12 Şubat 2012 Sınıraşan Akiferler Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme (Tr – Eng)	ORSAM Rapor No: 113 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18 Nisan 2012 Mongolia: A Developing Democ- racy and a Magnet for Mining (Eng)
ORSAM Rapor No: 85 Kasım 2011 Suriye Politik Kültüründe Tarihsel Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi Suriye Dış Politikası ve Türkiye- Suriye İlişkileri (Tr)	ORSAM Rapor: 94 Aralık 2011 Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı (Tr)	ORSAM Rapor No: 105 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 114 Nisan 2012 Karikatürlerle Suriye Sorununu Anlamak - 8 (Tr)
ORSAM Rapor No: 86 Kasım 2011 Geçmişten Günümüze Irak Türk- men Cephesi'nin Yapısı ve İdari Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 95 Aralık 2012 Karikatürlerle Arap Baharı – 2 (Tr)	ORSAM Rapor No: 106 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 115 Nisan 2012 Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar (Tr - Eng)

<p>ORSAM Rapor No: 117 Nisan 2012 Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 125 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 23 Temmuz 2012 Rusya'nın Ortadoğu Politikası (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 133 Kasım 2012 Irak Kürdistan Bölgesi'nde Mu- halefetin Doğuşu ve Geleceği (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 141 Aralık 2012 Irak'ta Türkmen Eğitiminin Durumu (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 118 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19 Mayıs 2012 Ukrayna - Türkiye Ticari - Eko- nomik Münasebetlerinin Analizi (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 126 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 16 Temmuz 2012 Yeni Çerçeve Su Kanunu'na Doğru: Su Kanunu Taslağı Üzerine Notlar (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 134 Kasım 2012 Irak Çerkesleri (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 142 Ocak 2013 President Obama's Second Term: Domestic and Foreign Challenges (Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 119 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20 Mayıs 2012 Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 127 Ağustos 2012 Suriye'de Kürt Hareketleri (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 135 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 27 Kasım 2012 Türkiye'nin Eski Sovyet Cum- huriyetleriyle Münasebetlerinin Özellikleri (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 143 Ocak 2013 2012 Irak Değerlendirmesi ve Irak Kronolojisi (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 120 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21 Mayıs 2012 Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 128 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 24 Eylül 2012 Günümüz Şartlarında Türkiye - Belarus Ekonomik Münas- ebetlerinin Gelişimi (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 136 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 28 Kasım 2012 Türk-Ukrayna İlişkilerinde Ente- grasyon Faktörü Olarak Türk-Kırım Münasebetleri (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 144 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 17 Ocak 2013 ORSAM Su Söyleşileri 2011 (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 121 Mayıs 2012 Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 129 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 25 Eylül 2012 Belarus-Türkiye: Devletlerarası İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 137 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 29 Aralık 2012 Belarus'un Enerji Politikası ve Belarus'un Rusya ve AB ile En- erji Alanında Geliştirdiği İşbirliği (1992-2011) (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 145 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 18 Ocak 2013 ORSAM Su Söyleşileri 2012 (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 122 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 15 Mayıs 2012 Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 130 Kasım 2012 Suriye Çerkesleri (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 138 Aralık 2012 Birlik mi, PYD'nin Güç Gösterisi mi? Erbil Anlaşmasından Sonra Suriye Kürt Dinamikleri (Tr)</p>	<p>Rapor No: 146 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 30 Ocak 2013 2013 Yılında Avrasya: Siyasi ve Ekonomik Analiz (Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 123 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22 Haziran 2012 Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 131 Kasım 2012 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 26 "Üçüncü Dalga": Postmoderniz- min Jeopolitiği (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 139 Aralık 2012 Suriye'de Kürtler Arası Dengeler, Rejim Muhalifleri ve Türkiye: Çatışma-İstikrar Ayrımındaki İlişkiler Örüntüsü (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 147 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 31 Ocak 2013 Kültürler Arası Diyalog: İdil Ural Bölgesinden Büyük Litvanya Knezliğine Belarus-Litvanya Tatarları (Tr - Rus)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 124 Temmuz 2012 Türkiye Afrika'da: Eylem Planının Uygulanması ve Değerlendirme On Beş Yıl Sonra (Tr - Eng - Fr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 132 Kasım 2012 Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Kerkük Ziyareti (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 140 Aralık 2012 Kuzey Irak'ta İç Siyasal Dengeler ve Stratejik İttifak'ın Geleceği (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 148 Ocak 2013 Uluslararası Politika ve Uyarlıklar (Uyarlıklar Çatışması ve Diyalog) (Tr - Eng)</p>

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Prof. Dr. Tank Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Didem Danış	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Uzmanı, Avrasya, El Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Doç. Dr. Yaşar Sari	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Elmira Cheremisova	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, St. Petersburg Üniversitesi
Av. Aslıhan Erbaş Açıklak	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Pınar Arkan Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Tamer Koparan	ORSAM Yönetici Editörü
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Noyan Gürel	ORSAM Danışmanı
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Seval Kök	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanriverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Shalaw Fatah	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Aytekin Enver	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Göknül Erbaş	ORSAM, Karadeniz
Tuğçe Kayıtmaz	Mütercim Tercüman
Uğur Çil	ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
Dr. Seyfi Kılıç

ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştay Eski Başkanı
Prof. Dr. Ramazan Daurov	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
Prof. Dr. Vitaly Naumkin	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
Hasan Alsancak	İhlas Holding CEO
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andıcan	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Büyükelçi Shaban Murati	Amavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Hediye Levent	Gazeteci (Suriye)
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Yaşar Yakış	Büyükelçi, Dışişleri Eski Bakanı
Patrick Seale	Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Aftab Kamal Pasha	Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
İtir Bağdadi	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Dr. Sami Al Taqi	Orient Research Center Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Safarov Sayfullo Sadullaevich	Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Hasan Canpolat	Milli Savunma Bakanlığı Danışmanı
E. Hava Orgeral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Çetiner Çetin	Gazeteci (Orta Doğu)
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	YÖK Başkanı
Doç. Dr. Didem Daniş	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Dr. Serdar Aziz	ORSAM Danışma Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Dr. Farhan Ahmad Nizami	Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
Av. Aslihan Erbaş Açikel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Cevat Gök	Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
Mete Göknel	BOTAŞ Eski Genel Müdürü
Osman Göksel	BTC ve NABUCCO Koordinatörü
Timur Göksel	Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Numan Hazar	Emekli Büyükelçi
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Pınar İpek	Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Tuğrul İsmail	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov	Diplomat
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Avrasya Danışmanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Şenol Kantarcı	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Selçuk Karaçay	Vodafone Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu	Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman	Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Şaban Kardaş	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli	Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev	Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
Prof. Dr. Erol Kurubaş	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Talip Küçükcan	Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
Arslan Kaya	KPMG ,Yeminli Mali Müşavir
Dr. Hicran Kazancı	Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
İzzettin Kerküklü	Kerkük Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu	Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Max Georg Meier	Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa	Bağdat Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mahir Nakip	Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Prof. Dr. Çınar Özen	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Murat Özçelik	Büyükelçi
Muhammed Nurettin	Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Bahadır Pehlivan Türk	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Victor Panin	Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
Doç. Dr. Fırat Purtaş	Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
Prof. Dr. Suphi Saatçi	Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Doç. Dr. Yaşar Sari	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Ersan Sarıkaya	Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci	Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
Dr. Aleksandr Sotnichenko	St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Zaher Sultan	Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
Dr. Irina Svistunova	Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
Semir Yorulmaz	(Gazeteci, Mısır)
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin	Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Mehmet Şüküroğlu	Enerji Uzmanı
Doç. Dr. Oktay Tanrısever	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Erol Taymaz	ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Sabri Tekir	İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Dr. Gönül Tol	Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
Av. Niyazi Güney	Prens Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
M. Ragıp Vural	2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Dr. Ermanno Visintainer	Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
Dr. Umut Uzer	İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Prof. Dr. Vatanyar Yagya	St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Tayyar An	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi (ABD)
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Ahmet K. Han	Kadir Has Üniversitesi
Raymond Hinnebusch	St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Rosemary Hollis	City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Bahgat Korany	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Peter Mandaville	George Mason Üniversitesi (ABD)
Emma Murphy	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

ORSAM-ORTADOĞU TÜRKMENLERİ
PROGRAMI

ORSAM
ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Mithatpaşa Caddesi 46/4 Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr